

C:\Users\Plazma\Desktop\306\Ed McBain - A.pdb

PDB Name: Ed McBain - A
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 16.8.1973
Modification Date: 16.8.1973
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

"A"

Ed McBain

1

Byl první duben - den bláznivých kousků. Byla také sobota před Velikonoční nedělí.

Smrt tu neměla ten den co dělat, ale nedbala toho a přišla. A když už přišla, snad bylo logické, že byla tak zmatená. Byl přece první apríl, den vtipálků a jejich žertů. Zítra bude Velikonoční neděle, den vajíček a jarní přehlídky kanýrků a kudrlinek. Je pravda, že v některých částech města se šušovalo něco o tom, že Velikonoční neděle nějak souvisí s místem zvaným Kalvárie, ale od té doby, co bylo vyhlášeno veto na smrt a ta se stala bezpředmětným a prázdným pojmem, uplynula už dlouhá doba. Lidé mají krátkou paměť, zvlášť když jde o svátky.

Dnes se však smrt projevila naplno a byla jasně zmatečná. Snažila se sloučit dva svátky - nebo dokonce tři - a podařil se jí jen pěkný galimatyáš.

Mladý muž, který ležel v uličce na zádech, byl v černém, jako by nosil smutek. Ale v rozporu s tím měl navrch ještě nádherný hedvábný šál s trásněmi na obou stranách. Byl oblečený jarně, ale ten den byl dnem aprílových žertů, a tak smrt neodolala pokušení.

Černý oblek byl přerušovaný červenou, modrou a bílou barvou. Dlažba v uličce se držela stejného barevného schématu: červená, modrá a bílá se rozlily všude kolem s veselou jarní lehkovážností. Dvě velké převrácené plechovky s barvou, jedna s modrou a druhá s bílou, jako by se snesly ze stěny budovy a přistály v uličce padni kam padni.

Mužovy boty byly pocákané barvou. Pocákané byly i jeho šaty a namočily se do ní i ruce. Modrá a bílá, bílá a modrá, černé šaty, černý hedvábný šál, dláždění v uličce, cihlová stěna budovy, před níž muž ležel, všechno bylo poskvřené bílou a modrou barvou.

Ta třetí barva se k nim nehodila.

Ta třetí barva, červená, byla trochu příliš základní, příliš křiklavá. Ta třetí barva se nevyhlila z plechovky. Ta třetí barva dosud volně prýštila z dvou tuctů otevřených ran na mužově hrudi a břicho a krku a obličej i rukou, ulpívala na černí oblek i na hedvábném šálu, rozlévala se, v jasně červenou louži na dláždění, mísila se nepříliš úspěšně s barvou a tekla dál až k žebříku, který ležel v podivné poloze vedle zdi, a obklíčila štetku ležící u její paty. Štetka byla dosud namočená v bílé barvě. Krev se jí jen dotkla a pak pokračovala od cementového pruhu, jímž se cihlová stěna spojovala s dlážděním, slábnoucím čůrkem až dolů k vedlejší ulici.

Na zdi byl něčí podpis.

Někdo tam zářící bílou barvou namaloval písmeno "A". Nic víc pouze "A".

Krev pomalu stékala po dláždění dolů do města. Noc byla na spadnutí.

Detektiv Cotton Hawes holdoval čaji. Zdedil ten zvyk po důstojném pánovi Hawesovi, svém otci, který ho pojmenoval po posledním fanatickém puritánovi Cottonu Matherovi. Pan farář jeremiah Hawes hostíval odpoledne své ovečky čajem a koláčky, které pekla jeho manželka Matilda ve staré železné troubě. Malý Cotton se směl těchto schůzek farníků zúčastňovat a popíjet s nimi čaj. Ten zvyk mu už zůstal.

Prvního dubna v osm hodin večer, v době, kdy v uličce ležel mladý muž a krvácel ze dvou tuctů ran, které němě křičely na chodce ubírající se po nedaleké ulici, seděl Hawes ve služebně a pil čaj. Jako chlapec polykal ten horký nápoj v knihami obložené studovně v zadní části fary. Čaj byla směs Oolongu a Pekoe a matka jej připravovala v kuchyni a podávala v šálcích z tenkého anglického porcelánu, které zdědila po babičce. Dnes seděl ve špinavé a nevábné služebně 87. revíru a čaj, který mu připravoval v kanceláři Alf Miscole, pil z papírového kelímku. Čaj byl horký, nic lepšího se o něm říct nedalo.

Otevřenými okny opatřenými drátěnou mříží pronikal dovnitř lahodný jarní větřík z Groverova parku na protější straně ulice, takže Hawes si přál být venku. Byl to zločin, vyfasovat službu v takový večer! A byla to i nuda. Kromě hlášky o manželovi, který bije svou ženu, což právě odešel vyšetřit Steve Carella, byl telefon nebezpečně zticha. Hawesovi se podařilo nařukat dvě opožděné zprávy, dvě výdejky na benzin a připomínku na informační tabuli pro kolegy, že dnes je prvního září a tedy čas, aby každý vyplázl padesát centů pro Miscoleovu improvizovanou kuchyni. Přečetl také půl tuctu oběžníků FBI a zapsal si do černého notýsku čísla dalších dvou odcizených vozidel.

Ted seděl a popíjel ten nanicovatý čaj a lámal si hlavu, jak to, že je takový klid. Asi to souvisí s Velikonocema, říkal si. Možná že zítra se bude na Jižní dvanáctý pořádat slavnost vajíček. Možná že všichni zločinci, i potenciální zločinci, dřepí doma a barví vejce. Usmál se a zase se napil. Z kanceláře za latkovým hrazením, které oddělovalo služebnu od chodby, se ozýval rachot Miscolova psacího stroje. Mimo něj a za ním se ze železného schodiště vedoucího nahoru ozval zvuk kroků. Otočil se tím směrem právě ve chvíli, když do chodby na opačném konci vstoupil Steve Carella. Carella přicházel k hrazení lehce a nedbale, byl urostlý a pohyboval se s úspornou přesností. Strčil do vrátek v hrazení, přistoupil ke svému stolu, svlékl si sako, uvolnil kravatu a rozepjal horní knoflík košile.

"Co se tam děje?" zeptal se Hawes.

"To, co obvykle," řekl Carella. Zhluboka vzdychl a otřel si rukou obličej. "Nezbylo trochu kafe?"

"Já piju čaj."

"Hej, Miscolo," křikl Carella, "máš tam kafe?"

"Hned na něj postavím," křikl Miscolo zpátky.

"Pořád ta stejná písnička," řekl Carella. "Už jen jít za těmahle případama s bitím manželek je ztráta času. Ještě jsem nezažil, že by to vedlo k něčemu."

"Nechce ho obvinít," řekl Hawes znalecky

"Jaký obvinění, prosím tě? Podle ní na ni ani nešáhnul. Tekla jí krev z nosu, na oku má modřinu jak půldolar, policii zavolala ona. Ale sotva jsem přišel, mír a pohoda." Carella zavrtěl hlavou. "Že by někdo někoho bil, pane inspektore?" napodobil její vysoký pištivý hlas. "To je, pěkně prosím, nějaká mejlka. Můj manžel je hodnej a laskavej člověk, vtělená добрta. Žijeme spolu už dvacet let a nikdy se mě nedotknut prstem! To jste se zmejlil, pane inspektore."

"A kdo tedy volal policii?"

"Na to jsem se jí taky zeptal."

"Co ona na to?"

"Prej to bylo jen takový rodinný, přátelský dohadování. Zeptal jsem se jí, jak to, že jí teče z nosu krev, a co ta modřina na oku, a ona řekla dávej pozor, Cottone - , že si to udělala při žehlení!"

"Cože?"

"Při žehlení."

"Nepovídej, jak by -"

"Prej se podlomily nohy žehlicího prkna a žehlička vylítla a praštila ji do oka a jedna ta noha ji uhodila do nosu. Než jsem odešel, cukrovali s manželem jak před druhýma líbánkama. Tulila se k němu, jak se dalo, a on jí strkal ruce pod šaty. Tak jsem si řek, že se radši vrátím sem. Tady to není tak sexy."

"Dobrej nápad," řekl Hawes.

"Hej, Miscolo," zavolal Carella. "Co dělá to kafe?"

"Odříkanýho kafete největší hrnek," křikl v odpověď mazaný Miscolo.

"Máme v kanceláři George Bernarda Shawa," zasmál se Carella. "Něco se dělo, co jsem byl pryč?"

"Nic. Ticho po pěšině."

"Na ulicích je taky klid," řekl Carella. "Před bouří."

"Asi."

Ve služebně zavládlo mlčení. Za okny se ozývaly miriády velkoměstských zvuků. Klaksóny aut, přidušené výkřiky, odfukování autobusů, holčička, která si cestou kolem policejní stanice zpívala.

"Já bych asi měl vyřídít pár zpráv, už tu zasmrádají," řekl Carella.

Přitáhl si pojízdný stolek s psacím strojem, vytáhl ze zásuvky tři formuláře oddělení detektivů, vložil mezi ně kopírovací papír a začal psát.

Hawes se díval na světla Isoly v dálce a vdechoval jaru vzduch procezený drátěnými mřížemi.

Proč je asi takový klid?

Copak vlastně dělají všichni ty lidé tam venku?

Někteří se vyžívají v aprílových žertících. Jiní se chystají na zítřejší Velikonoční neděli. A další slaví třetí, starodávný svátek známý jako Pesach. Je to shoda, která by mohla přimět člověka k přemýšlení o podobnosti rozličných náboženství a existenci jediného všemocného Boha, a pokud máte sklon k takovým úvahám, i o jiných mystických tématech. At už se oddáváte takovým úvahám nebo ne, na to, aby se člověk podíval na kalendář, nemusí být velký detektiv: ta shoda tu je, dělej co dělej. Ať jsi buddhista, ateista nebo adventista Sedmého dne, musíš přiznat, že shoda Velikonoc a Pesachu má v sobě něco zdravého a demokratického, něco, co dodá celému městu slavnostní ráz. Židé a křesťani díky náhodné shodě křesťanského a židovského kalendáře slaví důležité svátky téměř současně. Pesach začal oficiálně 31. března v pátek se západem slunce a byla to další shoda, protože pokaždé Pesach na židovský šabat nepřipadá, ale letos se to stalo. A tak byl dnes první duben a tradiční druhý sederový večer, každoroční připomínka osvobození Židů z egyptského otroctví, se slavil v židovských domácnostech po celém městě.

Detektiv Meyer Meyer byl Žid.

Nebo si aspoň myslel, že je Žid. Někdy si tím nebyl docela jistý. Protože jestli jsem Žid, ptával se občas sám sebe, jak to, že mými nejoblíbenějšími jídly jsou vepřová pečeně a grilované langusty, oboje náboženskými jídelními předpisy zakázané? A jestliže jsem takový Žid, jak to, že jsem dovolil svému synovi Alanovi, kterému je třináct a měl bar-micva teprve před měsícem, aby si hrál na fanty s Alicí McCarthyovou, která je tak irská jako ten jejich čtyřlístek?

Meyer se v tom někdy nevyznal.

Seděl ten druhý sederový večer v čele tradičního stolu a nebyl si jistý, co vlastně cítí. Rozhlédl se po své rodině. Sarah a všechny tři děti i on měli před sebou slavnostně prostřený stůl uprostřed s kyticí, rozsvícenými svíčkami a velkou

mísou, na které byla tradiční jídla: tři macesy, pečená kost, jedno vejce na tvrdo, hořké byliny, sladká míchanice z jablek, hrozinek a podobně, zvaná charoset, a řeřišrucový salát - a pořád ještě nevěděl, co vlastně cítí. Zhluboka se nadechl a začal se modlit.

"A byl večer," řekl Meyer, "a byl večer a bylo jitro, den šestý. A tak dokonána jsou nebesa i země a i všecko vojsko jejich. A dokonal Bůh dne sedmého dílo své, kteréž dělal, a odpočinul v den sedmý od všeho díla svého, kteréž byl dělal. I požehnal Bůh dnu sedmému a posvětil ho, neboť v něm odpočinul od všeho díla svého, kteréž byl stvořil, aby učiněno bylo."

Ta slova nepostrádala krásu a setrvala v Meyerově mysli po celou dobu obřadu, při němž Meyer vyjmenoval věci, jež byly na stole, a vysvětloval jejich symbolický smysl. Když pozdvihl mísu s kostí a vejce, dotkli se ho všichni sedící kolem stolu a Meyer řekl:

"Toto je chléb žalosti, který naši předkové jedli v zemi egyptské; nechť všichni, kdo hladoví, vstoupí a jedí z něho, a všichni, kdo jsou ve strastech, nechť přijdou a oslavují Pesach."

Hovořil o svých předcích, ale nebyl si jistý, čím je on - jejich potomek.

"Čím se liší dnešní večer od ostatních?" ptal se. "Každý jiný večer jíme chléb jak kvašený, tak nekvašený, ale tohoto večera jenom nekvašený. Každého jiného večera jíme všechny druhy bylin, ale tohoto večera jenom hořké..."

Do toho zazvonil telefon. Meyer přestal mluvit a podíval se na ženu. Na chvíli jako by se oba zdráhali porušit kouzlo obřadu, pak Meyer udělal sotva znatelné rezignované gesto. Snad si cestou k telefonu vzpomněl, že je především policista a pak teprve Žid.

"Haló," řekl.

"Meyere, tady je Cotton Hawes."

"Co je, Cottone?"

"Hele, já vím, že máte dneska svátek ..."

"Co se stalo?"

"Máme tu mord," řekl Hawes.

"Mordy máme vždycky," řekl Meyer trpělivě.

"Tohle je něco jiného. Asi před pěti minutama volal strážník. Toho člověka zapíchnul někdo v uličce za ..."

"Cottone, prosím tě, oč jde?" zeptal se Meyer. "Prohodil jsem si službu se Stevem. On nepřišel?"

"Co se děje, Meyere?" zavolala Sarah z jídelny.

"Nic, vůbec nic," odpověděl Meyer.

"Steve tam není?" zeptal se Hawese už trochu podrážděně.

"To se ví, že přišel, je venku, dostali jsme hlášku, ale o to nejde."

"Tak o co tedy?" zeptal se Meyer. "Já jsem právě uprostřed ..."

"My potřebujeme tebe," řekl Hawes. "Mě to strašně mrzí, ale ta věc, Meyere, ten člověk, co ho našli -"

"Tak už se vymáčkni. Co je s ním?"

"Myslíme si, že je to rabín."

2

Kostelník Židovského centra v Isole se jmenoval Asher Cohen, a když se představil, použil židovského slova pro kostelníka - "šamaš". Byl to hubený dlouhán, kterému nechybělo mnoho do šedesátky; na sobě měl střízlivý černý oblek, a jen co Carella s Meyerem vešli znova do synagogy, nasadil si jarmulku.

Před krátkou chvílí stáli všichni tři v uličce za synagogou a dívali se na rabínovu mrtvolu a stopy násilí všude kolem něho. Kostelník nezakrytě plakal se zavřenýma očima, protože nebyl s to podívat se na mrtvolu člověka, který byl duchovním vůdcem židovské obce. Carella a Meyer, kteří byli u policie už hezkou řádku let, neplakali.

Při pohledu na oběť vražedného útoku bodnou zbraní je příčin k pláči vrchovatě. Rabínovo černé roucho a jeho modlitební šál s třásněmi byly nasáklé krví, ale naštěstí zakrývaly množství bodných ran v jeho hrudi a břiše, ran, které budou později prozkoumávány v márnici za účelem vnějšího popisu, zjištění jejich počtu a lokalizace, velikosti, tvaru perforace a směru a hloubky vniku. Jelikož v pětadvaceti procentech bodných ran je smrt způsobena zasažením do srdce a jelikož kolem rabínova srdce byla divoká směsice bodných ran a lepkavá kaše sražené krve, předpokládali oba detektivové automaticky, že příčinou smrti byl zásah do srdce, a byli vděční, že rabín je oblečený. Byli už v márnici mnohokrát a viděli holá těla na holých stolech; ta těla už nekrvácela, protože život i krev z nich dávno vyprchaly, ale viděli kůži v cárech jako rozervaný závoj, měkký vnitřek těla zbavený ochrany masa a vyvrhnutý naruby, i otevřené zející rány, dívali se na vykuchané lidské tělo a chtělo se jim zvracet.

Rabínovo tělo bylo vystaveno útočnickově zběsilosti. Když se Carella a Meyer dívali na toho mrtvého shora, nebylo jim do pláče, ale oči jim ztvrdly a v krku vyschlo, protože být ubodán k smrti je mimořádně děsivé. Neznámý vrah třímající nůž zřejmě jednal v návalu zuřivosti. Jedinými nezakrytými částmi rabínova těla byly ruce, hrdlo a obličej, a všechny tři - víc než ty smrtelné bodné rány skryté pod černým rouchem a modlitebním šálem - hlasitě žalovaly do noci, že se tady stala vražda. Na rabínově hrdle byly patrné dvě nehluboké řezné rány, které téměř připomínaly váhavé fíznutí sebevraha. Hlubší, horizontální řezná rána na přední straně krku odhalila tracheu, karotidu a krční žílu, aniž je přerušila - tak se to aspoň jevilo Carellově a Meyerově laickému pohledu. Další řezné rány byly kolem očí a jedna přes kořen nosu.

Ale to, co přimělo Carellu a Meyera, aby se odvrátili od mrtvol, byly rabínovy dlaně. Ihned z nich poznali, že se rabín bránil. Ty rány hovořily hlasitěji než všechny ostatní, neboť vyvolávaly obraz bezbranného člověka, který se snaží

chránit před vrahem mávajícím nožem a zvedá ruce v beznadějně obraně. Z dlaní rozřezaných na cáry visely uříznuté prsty. Na konci uličky potvrzoval pochůzkář, který byl první na místě, policejnímu lékaři, že je to ta mrtvola, kterou našel. Další pochůzkář strkal kolemstojící čumily za policejní ohradu, kterou zřídil. Pracovníci z laboratoře a fotografové se pustili do práce.

Carella a Meyer byli rádi, když se octli zpátky v synagoze.

Místnost byla tichá a prázdná - modlitebna bez věřících. Seděli v té rozlehlé a pusté místnosti na rozkládacích židličkách. Před svatostánkem, v němž byla tóra, pět knih Mojžišových, svítilo věčné světlo. Po obou jeho stranách stály rozžaté svícní - menor, které se tradičně nacházejí v každé židovské modlitebně.

Detektiv Steve Carella se pustil do jiné, také tradiční litanie. Vytáhl notes, připravil si tužku a prázdnou stránku, otočil se ke kostelníkovi a začal mu klást otázky podle vzoru, který se díky stálému používání stal klasickým.

"Jak se jmenoval rabín?"

Kostelník se vysmrkal a řekl:

"Solomon. Rabín Solomon."

"Křestní jméno?"

"Jaakov."

"To je Jacob," řekl Meyer. "Jacob Solomon."

Carella přikývl a zapsal si jméno do notesu.

"Vy jste Žid?" zeptal se Asher Cohen Meyera.

Meyer zaváhal, ale pak řekl:

"Jsem."

"Byl ženatý, nebo svobodný?" zeptal se Carella.

"Ženatý."

"Víte, jak se jmenuje jeho žena?"

"Nevím jistě. Myslím, že Havah."

"To je Eva," přeložil Meyer.

"A věděl byste, kde rabín bydlel?"

"Ano. V domě tady na rohu."

"Jaká je to adresa?"

"Nevím. Je to ten dům se žlutými okenicemi."

"Jak to, že jste teď tady, pane Cohene?" zeptal se Carella. "Zavolal vám někdo a informoval vás o rabinově smrti?"

"Ne. Já chodím kolem synagogy často, víte. Zkontrolovat světlo."

"Jaké světlo, pane Cohene?"

"Věčné světlo. Nad svatostánkem. Má hořet pořád, nikdy nezhasnout. Hodně synagog má v lampě elektrickou žárovku. My jsme jedna z mála, které ještě pořád používají petrolej. A já jako šamaš pokládám za svou povinnost přesvědčit se, že ..."

"Vaše kongregace je ortodoxní?" zeptal se Meyer.

"Ne, konzervativní," řekl Asher Cohen.

"V dnešní době existují tři druhy kongregací," vysvětlil Meyer Carellovi. "Ortodoxní, konzervativní a reformní. Je to trochu složité."

"Ano," potvrdil kostelník důrazně.

"Takže vy jste šel do synagogy zkontrolovat lampu," řekl Carella. "Říkám to správně?"

"Zcela správně."

"A co se stalo dál?"

"Vedle synagogy stálo policejní auto. Tak jsem šel k němu a zeptal se, co se děje. A oni mi to řekli."

"Dobře. Kdy jste viděl rabína naposledy naživu, pane Cohene?"

"Při večerní bohoslužbě."

"Bohoslužby začínají se západem slunce, Steve. Židovský den -"

"Ano, já vím," řekl Carella. "V kolik hodin skončily bohoslužby, pane Cohene?"

"Kolem půl osmé."

"A rabín tu byl, je to tak?"

"Po bohoslužbě vyšel ven."

"A vy jste zůstal uvnitř. Měl jste k tomu nějaký zvláštní důvod?"

"Ano. Sbíral jsem modlitební šály a jarmulky a dával jsem ..."

"Jarmulky jsou čepičky," řekl Meyer. "Ty malé černé -"

"Ano, já vím," řekl Carella. "Pokračujte, pane Cohene."

"Dával jsem rimonim na tyče svítka."

"Cože jste tam dával?"

"Tady ho máte, toho velkého talmudistu," řekl Meyer a usmíval se. "Ani neví, co jsou rimonim. To jsou ozdobné stříbrné nástavce, Steve, ve tvaru granátového jablka. Symboly plodnosti, pokud vím."

Carella mu vrátil úsměv.

"Dík," řekl.

"Máme tu zavražděného člověka," řekl Asher Cohen tiše.

Detektivové chvíli mlčeli. Zažertovali velice mírně, ve srovnání s některými černými vtipy, které si detektivové vyšetřující vraždu vyměňují nad tělem nebožtíka. Carella a Meyer byli zvyklí pracovat spolu kamarádsky a bez zábran a

byli zvyklí i na náhlá úmrtí, ale ihned si uvědomili, že se kostelníka dotkli.
"Odpusťte, pane Cohene," řekl Carella. "Opravdu jsme se vás nechtěli dotknout."
Starý pán stoicky přikývl jako člověk, jehož dědictvím jsou dlouhá, předlouhá léta pronásledování, a který automaticky předpokládá, že všichni křesťané se dívají na Židy spatra. Na jeho obličej se zračil nevýslovný smutek, jako kdyby on sám nesl na úzkých ramenou celou tíhu útisku mnoha staletí.
Synagoga se zdála být menší. Při pohledu na stařecký obličej a smutek na něm zatoužil Meyer šetrně se ho dotknout a říct: "Je to v pořádku, cadiku, je to v pořádku." Hebrejské slovo cadik mu vklouzlo do mysli samo - slovo označující muže s ctnostmi světce, ušlechtilým charakterem a prostého života.
Ticho se prodlužovalo. Asher Cohen se dal opět do pláče, detektivové seděli rozpačitě na skládacích židlích a čekali. Konečně se ozval Carella:
"Byl jste ještě tady, když se rabín vrátil zvenku?"
"Odešel jsem, když byl pryč," řekl kostelník. "Chtěl jsem být doma. Dneska je Pesach. Rodina na mě čekala, že povedu seder."
"Jistě," řekl Carella a mrkl po Meyerovi.
"Neslyšel jste nějaký hluk v uličce, pane Cohene?" zeptal se Meyer. "Když byl rabín venku?"
"Vůbec nic."
Meyer vzdychl a vytáhl z kapsy sáček balíček cigaret. Právě se chystal zapálit si jednu, když ho kostelník zarazil.
"Neříkal jste, že jste Žid?"
"Prosím?" řekl Meyer a škrtl sirkou.
"Vy budete kouřit o druhém dni Pesachu?"
"Ach tak! No ano, dobře..."
Cigareta jako by mu nabubřela v prstech, které byly najednou nešikovné. Zhasil sirku.
"Ty - ty nemáš další otázky, Steve?" zeptal se.
"Nemám."
"Takže můžete jít, pane Cohene," řekl Meyer. "Moc vám děkujeme."
"Šalom," řekl Asher Cohen sklesle a odšoural se z modlitebny.
"To máš tak," vysvětloval Meyer Carellovi. "První dva dny a poslední dva dny Pesachu se nemá kouřit. Pravověrný Žid nekouří, nejedí, nepracuje, nesáhá na peníze a taky -"
"Já myslel, že tohle je konzervativní synagoga," řekl Carella. "To, co říkáš, mi zní spíš jako ortodoxní praktiky."
"Je to starý člověk. Zvyky asi neumírají snadno."
"Jako rabín," souhlasil Carella ponuře.

3

Stáli venku v uličce, kde byla křídou nakreslena poloha mrtvého těla. Rabína už odvezli, ale jeho krev dosud hyzdila dlažební kostky. Mládenci z laboratoře hledající stopy a otisky prstů křiklavé skvrny opatrně obešli; hledali cokoli, co by je dovedlo k vrahovi.
Na zdi se skvělo "A".
"Víš, Steve, já ti mám v tomhle případě prapodivný pocit," řekl Meyer.
"Já taky."
Meyer vytáhl tázavě obočí.
"Čím to je?"
"Já nevím. Snad proto, že to byl služebník Boží." Carella se tvářil rozpačitě. "Rabíni a kněží a faráři mají v sobě něco nesvětského a naivního - a snad čistého - a já mám asi pocit, že by se jich všechny tyto špinavosti života neměly dotýkat." Odmlčel se. "Někdo musí zůstat nedotčený, Meyere."
"Snad." Meyer přemýšlel. "Já se cítím divně, protože jsem Žid, Steve."
Mluvil velice tiše, jako by se světoval s něčím, co by neprozradil nikomu jinému.
"To chápu," řekl Carella jemně.
"Vy jste od policie?"
Ten hlas je překvapil. Ozval se náhle z druhého konce uličky a oni se otočili jak na obrtlíku.
Meyer instinktivně sáhl pravici do pravé zadní kapsy po pouzdru se služební pistolí.
"Jste od policie?" zeptal se hlas ještě jednou.
Byl to ženský hlas a se zřetelným přízvukem jidiš.
"Jsem od policie," odpověděl Meyer.
Rukou se dotýkal pažby pistole a cítil, že Carella vedle něho je hotov vytáhnout svoji.
"Já vím, kdo zabil rebeho," prohlásila ta žena.
"Cože?" zeptal se Carella.
"Říká, že ví, kdo zabil rabína," pošeptal mu udivený Meyer.
Ruka mu klesla podle boku. Šli pomalu ke konci uličky, tam, kde ústila do vedlejší ulice. Se světlem za zády tam bez hnutí stála žena; obličej měla ve stínu, bledé ruce v klidu, jen oči jí žhnuly.
"Kdo ho zabil?" zeptal se Carella.
"Já toho rocejacha znám," odpověděla žena. "Znám vraha."
"Kdo je to?" opakoval Carella.
"Tamhle!" vykřikla žena a ukázala na bílé písmeno "A" na zdi synagogy. "Sonej Jisrael! Ten!"

"Antisemita," přeložil Meyer. "Říká, že to udělal ten antisemita."

Byli už u ní. Stáli všichni tři na konci uličky, lampa vrhala na dlažební kostky dlouhé stíny. Viděli jí do obličeje. Černé vlasy a hnědé oči, klasická židovská tvář padesátileté ženy, v jejichž očích a ústech se skrývala krása poznamenaná věkem a ještě čímsi jiným.

"Který antisemita?" zeptal se Carella.

Uvědomil si, že šeptá. V obličeji té ženy, v jejím černém kabátě a bledých rukách bylo něco, co přímo nedovolovalo mluvit nahlas.

"Z vedlejšího bloku," řekla. Byl to hlas soudu a zatracení. "Ten co se mu říká Finch."

"Vy jste ho viděla, jak zabíjí rabína?" zeptal se Carella. "Vy jste ho viděla při činu?"

"Ne." Odmlčela se. "Ale srdce mi říká, že je to on..."

"Jak se jmenujete, madam?" zeptal se Meyer.

"Hannah Kaufmannová. Víím, že to byl on. Říkával, že to provede, a teď začal."

"Řekl, že provede co?" zeptal se Meyer trpělivě.

"Že vyvraždí všechny Židy."

"Vy jste ho slyšela, když to říkal?"

"Slyšeli to všichni."

"Jmenuje se Finch?" zeptal se Meyer. "Určitě?"

"Finch. Vedlejší blok. Nad cukrářstvím."

"Co myslíš?" zeptal se Meyer Carellou.

Carella přikývl. "Kouknem se na něj."

4

Jestliže je Amerika tavicí kotel, pak je 87. revír tavicí kelímek. Začněte u reky Harbu, nejsevernější hranice revíru, a první, nač narazíte, je exkluzivní čtvrť Smoke Rise, kde zabarikádovaní usedlíci dřepí s běloško-protestantskou důstojností v domech stojících třicet metrů od soukromých silnicek a kochají se nejnádhernějším rozhledem, který může město poskytnout. Vyjdete z této čtvrti a narazíte na bizarní Silvermineský bulvár, kde aristokracie z bytů v luxusních činžácích začíná podléhat náporu času a rozlézajících se chudinských čtvrtí. Byrokrati s platem čtyřicet tisíc ročně dosud bydlí v těchto apartmánech, ale už i tady se čmárá po zdech, i když se snaží domovníci pokoušejí ty posměšné veršilky a neslušná hesla odstranit.

Nic na světě není tak věčné jako sprostá slova vyrytá do kamene. Na jih odtud je Silvermineský park, kam se v noci nikdo neodváží. Za dne je plný au pair chův, které si vykládají, kdy byly naposledy ve Švédsku, a pohupují modře nalakovanými dětskými kočárky. Po západu slunce však do parku nevstoupí ani milenci. Zato dál, směrem na jih leží Stem, a ten vybuchne, jen co slunce opustí oblohu. Do Běla rozžhavený Stem hýří směsicí čínských restaurací a židovských lahůdkářství, pizzerií a řeckých kabaretů nabízejících břišní tance. Prostředkem revíru se táhne Ainsleyova třída, ošumělá jako žebrákův rukáv, a snaží se udržet si dávno ztracenou úctyhodnost; podle chodníků se tísni špinavé činžáky s pokoji k pronájmu, garáže a nějaký ten laciný noční klub.

Culverova třída je jako mávnutím kouzelného proutku irská. Obličeje, bary, dokonce i budovy jako by tu nebyly doma, jako by je někdo ukradl a přenesl sem ze samého středu Dublinu; jen v oknech chybí krajkové záclonky. Bída nastavuje zdejší ulicím svou tvář a udává ráz zbytku sedmaosmdesátky. Sedí na zádech Irů z Culverovy třídy, zatíná drápy do bílých, osmahlých, hnědých a černých tváří Portoričanů z Masonovy, roztahuje se v postelích prostitutek z La Via de Putas, a pak se vecpe do toho skutečného tavicího kelímku: do postranních ulic, kde žijí nejružnější menšiny jedna na druhé, těsně jako milenci, kteří se nenávidí. Právě tady nutí finanční nouze Portoričany a Židy, černochoy, Iry a Kubánce žít v ghettu, které vinou svého složení ztrácí určitý obrys a stává se nesmyslnou motanicí nesourodých klanů. Synagoga rabína Solomona byla na téže ulici jako katolický kostel. V ulici vedoucí k dalšímu bloku domů byla baptistická misie. Obchod s cukrovinkami, nad kterým bydlel muž jménem Finch, patřil Portoričanovi, jehož syn byl kdysi policistou - jmenoval se Hernandez.

Carella a Meyer se zastavili ve vestibulu domu a prohlíželi si jmenovky na poštovních schránkách. V jedné řadě bylo schránek osm. Na dvou jména byla, tři měly ulomené zámečky. Dotyčný Finch bydlel v bytě číslo 33 ve třetím poschodí.

Zámek na dveřích do vestibulu byl uražený. V prostoru za schodištěm byly narovnané popelnice, zítra ráno je vynesou ven k odvozu, ale pach zbytků od dnešní večere zaútočil na čich detektivů, takže oněměli až do prvního patra.

Cestou do třetího řekl Carella:

"Zdá se mi to nějak moc snadný, Meyere. Je po všem, dřív než to začalo."

Ve třetím patře vytáhli oba muži služební pistole. Našli byt číslo 33 a obstoupili dveře.

"Pan Finch?" zavolal Meyer.

"Kdo je?" odpověděl hlas.

"Policie. Otevřte!"

Ticho v bytě i na chodbě.

"Finchi?" řekl Meyer.

Žádná odpověď. Carella zacouval k protější stěně a Meyer přikývl. Carella se opřel o stěnu, zdvihl pravou nohu, ohnul ji v kolenně a vymrštil jako natažené péro. Podrážka boty narazila na dveře těsně pod zámkem. Dveře se prolomily dovnitř a Meyer je následoval s pistolí v ruce.

Finchovi mohlo táhnout na třicítku. Měl hranatou, krátce ostříhanou hlavu a jasně zelené oči. Když Meyer vtrhl

dovnitř, zrovna zavíral dveře od skříně. Byl jen v kalhotách a spodním tričku, bos. Potřeboval oholit a strniště na jeho bradě a tvářích zdůrazňovalo bílou jizvu, která se mu táhla zpod pravé tváře až ke křivce brady Otočil se od skříně s výrazem člověka, který se s úspěchem zhostil jakéhosi záhadného úkolu.

"Stůjte, ani se nehněte!" řekl Meyer.

V jednom vtipu se vypráví o staré paní ve vlaku, která se opakovaně ptá pána sedícího vedle ní, jestli je Žid. Pán, který se snaží číst noviny, odpovídá, že není. Stará paní mu nedá pokoj, tahá ho za rukáv a znova a znova mu klade tutéž otázku. Pán nakonec odloží noviny a prohlásí: "Dobrá, vem to čert, když chcete, tak jsem Žid!"

A stará paní se na něj sladce usměje.

"Víte, že na to vůbec nevypadáte?" řekne.

Ten vtíp samozřejmě vychází z předsudku, že stačí podívat se někomu do obličeje, aby člověk poznal, jakého je vyznání. Na Meyerově obličeji nebo řeči nebylo nic, co by naznačovalo, že je Žid. Měl kulatý, hladce oholený obličej, bylo mu sedmatřicet let, měl hlavu holou jako koleno a ty nejmodřejší oči, jaké si kdo dovede představit. Měřil přes metr osmdesát a snad vážil trochu víc, než měl. Jeho rozmluva s Finchem se skládala pouze z pár slov, která vyřkl před zavřenými dveřmi, a ze čtyř dalších, s nimiž se na něho obrátil v bytě. Všechna byla pronesena v angličtině typické pro velká města, beze stopy cizí výslovnosti.

Když však Meyer řekl "Ani se nehněte", objevil se na Finchově tváři úšklebek a Finch opáčil:

"Já se nikam nechystám, Židáčku!"

Je možné, že pohled na rabína ležícího ve vlastní krvi byl na Meyera příliš. Je možné, že slova "Sonej Jisroel" mu připomněla dětství, kdy se jako jeden z mála ortodoxních Židů v křesťanském okolí a ke všemu s dvojitým jménem, jímž ho obdařil otec, bránil neurvalcům, kteří mu vstoupili do cesty a většinou měli drtivou převahu. Byl nadmíru trpělivý. Snášel otcův kanadský žertík tak dobromyslně, až to překvapovalo, i když někdy mlčel a jen se nevesele usmíval zkrvavenými rty.

Ale dnes, v druhý svátek Pesachu, po tom, co hleděl na rabína ležícího na zemi v krvi, vyslechl zmučené vzlyky kostelníkovy a viděl odevzdaný obličej ženy v černém, měla na něj slova vyřčená na druhém konci pokoje nenadálý účinek.

Neřekl ani slovo, jen šel k Finchovi, stojícímu u skříně, zdvihl osmatřicítku vysoko nad hlavu, a jak se jeho ruka vracela dolů, natočil pistoli tak, že těžká pažba, namířená k ráně, se přiblížila k Finchově bradě.

Finch vztáhl ruce, ale ne, aby si chránil obličej - měl obrovské ruce se silnými klouby, znak zkušeného pouličního rváče. Roztáhl prsty a zachytil Meyerovu klesající paži v zápěstí. Pistole se zastavila necelých deset centimetrů od jeho obličeje.

Neměl však co dělat s nějakým klukem, nýbrž s policistou. Zřejmě hodlal vyrazit Meyerovi pistoli z ruky a pak ho na podlaže zmlátit do bezvědomí. Jenže Meyer zdvihl pravé koleno a vrazil ho Finchovi do rozkroku a pak, protože pravou pěst měl dosud v sevření, zatáhl levou a vši silou ji vrazil Finchovi do břicha. Prsty povolily a Finch ucouvl o krok, právě když se Meyer rozmáchl k bekhendu. Pažba narazila na Finchovu čelist a Finch letěl na stěnu vedle skříně. Čelist se nezlomila jen zárazem. Finch narazil na skříň, chytil se roztaženými rukama dveří, přitiskl se k nim a pak potrásl hlavou. Zamžikal a znova potrásl hlavou. Zůstat vzpřímený se mu zřejmě podařilo jen silou vůle.

Meyer stál, beze slova ho pozoroval a těžce oddychoval.

Carella, který už byl také v pokoji, se zastavil na jeho druhém konci, připravený Finche zastřelit, kdyby hnul prstem.

"Jmenuješ se Finch?" zeptal se Meyer.

"Já se s Židama nebavím," odpověděl Finch.

"Tak to zkus se mnou," řekl Carella. "Jak se jmenuješ?"

"Děte oba do prdele, vy i ten váš židovskej kámoš!"

Meyer nezvýšil hlas. Prostě přistoupil k Finchovi a velice tiše řekl:

"Ty grázle, za dvě minuty je z tebe mrzák, protože ses bránil zatčení!"

Nic dalšího nemusel říkat, mluvily jeho oči a Finch byl rychlý čtenář.

"Oukej," řekl a zakýval hlavou. "Menuju se tak."

"Co je v té skřini, Finchi?" zeptal se Carella.

"Moje hadry."

"Odstup od těch dveří!"

"Proč?"

Ani jeden z policistů neodpověděl.

Finch se na ně krátce podíval a rychle odstoupil od dveří. Meyer je otevřel. Skříň byla až nahoru plná balíčků svázaných brožurek. Na jednom svazku provázek povolil a brožurky se vysypaly na podlahu. Právě ten zřejmě hodil Finch do skříně, když zaslechl klepání na dveře. Meyer se shýbl a jednu brožurku sebral. Tisk byl laciný a mizerný, ale o úmyslu se nedalo pochybovat. Brožurka se nazývala "Kdo nám pije krev".

"Odkud to máš?" zeptal se Meyer.

"Jsem člen Knižního klubu," odpověděl Finch.

"Na takové věci existuje několik zákonů," řekl Carella.

"Vážné? Tak mi jeden řekněte."

"S radostí. Článek 1340 Trestního zákona."

"Snad byste si měl přečíst článek 1342," řekl Finch. "Publikace je oprávněná, jestliže to, co je pokládáno za urážlivé, je pravda a bylo uveřejněno v dobrém úmyslu a s oprávněným účelem."

"Zkusme tedy článek 514," řekl Carella. "Osoba, která podněcuje nebo napomáhá k podněcování nenávisti z důvodu rasy, víry, barvy nebo etnického původu..."

"Já nikoho nepodněcuju," ušklíbl se Finch.

"A já zase nejsem právník," řekl Carella. "Ale můžeme zkusit taky článek 700, který definuje diskriminaci, a článek 1430, který stanoví, že vykonat čin, který zlovolně poškodí místo zasvěcené víře, je trestné."

"Co to má být?" zeptal se Finch.

"Přesně tak," řekl Carella.

"Vo čem to do prdele mluvíte?"

"Mluvíme o tom, co jsi namaloval na stěnu synagogy."

"Co sem namaloval? Jaký synagogy?"

"Kde jsi byl dneska v osm večer, Finchi?"

"Venku."

"Kde?"

"Nepamatuju se."

"Tak si koukej vzpomenout."

"Proč? Říká se v Trestním zákoně něco vo ztrátě paměti?"

"Ne, ale je tam jeden článek o vraždě."

Stáli ve služebně kolem něho.

Byli to detektivové Steve Carella, Meyer Meyer, Cotton Hawes a Bert Kling. Nakrátko se objevili dva detektivové z oddělení vražd Jih, aby bylo všechno jaksepatří podle zákona, ale ti se pak odebrali do postele s blahým vědomím, že vyšetřování vražd se přenechává revíru, který mrtvolu objevil. Stáli kolem Finche v nepravidelném půlkruhu. Nebyla to scéna z filmu, a proto nesvítilo Finchovi do očí ostré světlo, ani se ho žádný z detektivů prstem nedotkl. Dneska se to všude jen hemží prohnými advokáty, kteří jsou připravení a schopní skočit na vás za nesprávné vyšetřovací metody, když (a pokud) se věc dostane až k soudu. Detektivové prostě stáli kolem Finche ve volném půlkruhu a jejich jedinou zbraní byla důvěrná obeznamenost s průběhem vyšetřování a se sebou navzájem, jakož i matematická převaha čtyř mozků proti jednomu.

"V kolik hodin jsi odešel z bytu?" zeptal se Hawes.

"Kolem sedmý"

"A kdy ses vrátil?" zeptal se Kling.

"V devět nebo půl desátý. Tak ňák."

"Kam jsi šel?" zeptal se Carella.

"Měl sem rande."

"S rabínem?" zeptal se Meyer.

"Ne."

"S kým?"

"Nechci dostat někoho do průšvihů."

"Jsi v pěkném průšvihů sám," řekl Hawes. "Kam jsi šel?"

"Nikam."

"Oukej, jak si přeješ," řekl Carella. "Ale o zabíjení Židů jsi toho namluvil ažaž, co?"

"Jaktěživ sem nic takovýho neřek."

"Kde jsi vzal ty brožurky?"

"Našel sem je."

"Souhlasíš s tím, co v nich stojí?"

"Jo."

"Víš, kde je tady nejbližší synagoga?"

"Vím."

"Byl jsi mezi sedmou a osmou někde blízko ní?"

"Nebyl."

"Tak kde jsi byl?"

"Nikde."

"Někdo tě tam viděl?"

"Kde?"

"Tam nikde; co jsi byl."

"Nikdo mě neviděl."

"Nebyl jsi nikde," řekl Hawes, "a nikdo tě neviděl. Je to tak?"

"Jo, na chlup."

"Neviditelný," řekl Hawes.

"Jo, na chlup."

"Až začneš vyvraždovat Židy," řekl Carella, "jak to hodláš provést?"

"Já žádný zabíjení neplánuju," ohradil se Finch.

"Kým začneš?"

"Nikým."

"Ben Gurionem?"

"Nikým."

"Nebo jsi už začal?"

"Já sem nikoho nezabil a taky nezabiju. Chci právníka."
"Židovského právníka?"
"Nikdy bych si nevzal ..."
"Co by sis nikdy nevzal?"
"Nic."
"Máš rád Židy?"
"Nemám."
"Nenávidíš je?"
"To ne."
"Tak je tedy máš rád?"
"Nemám. Neřek sem ..."
"Buď je máš rád, nebo je nenávidíš. Co z toho?"
"Do toho nemáte co strkat nos."
"Ale s těmi žvásty v těch nenávisných brožurkách souhlasíš, vid'?"
"To nejsou nenávisný brožurky."
"Tak co jsou podle tebe?"
"Vyjádření názoru."
"Názoru koho?"
"Názoru všech lidí."
"Včetně tvého?"
"Jo, včetně mého."
"Znáš rabína Solomona?"
"Neznám."
"Co si myslíš o rabínech všeobecně?"
"Já vo rabínech nepřemějšlím."
"Ale zato o Židech hodně, vid'?"
"Není žádnéj zločin myslet na -"
"Když myslíš na Židy, musíš myslet taky na rabíny, nezdá se tí?"
"Proč bych měl ztrácet čas ..."
"Rabín je přece duchovní vůdce Židů."
"Já vo rabínech nic nevím."
"Tohle přece musíš vědět."
"A dyž jo?"
"Řekl jsi přece, že pobiješ všechny Židy, tak ..."
"Já sem nikdy neřek -"
" - by nebylo špatné začít -"
"Já nikdy nic takovýho neřekl"
"Máme svědky, který tě slyšel. Bylo by dobré začít rabínem, nemyslíš?"
"Strčte si svého rabína do -"
"Kde jsi byl dneska večer mezi sedmou a osmou?"
"Nikde."
"Byl jsi tam za synagogou, vice?"
"Nebyl."
"Namaloval jsi barvou na stěnu písmeno ‚A‘, přiznej se!"
"Ne, ne, nenamaloval."
"Vytáhl jsi na rabína nůž!"
"Zabil jsi Žida!"
"Nebyl jsem nikde u tý ..."
"Zadrž ho, Cottone. Pro podezření z vraždy."
"Podezření z - říkám vám, že sem ..."
"Buď drž hubu, nebo začni mluvit, ty hajzle!" řekl Carella.
Finch si vybral to první.

Ta dívka přišla za Meyerem o Velikonoční neděli.

Měla nazrzlé vlasy a hnědé oči, křiklavě oranžové šaty a několik kvítků připíchnutých na levé straně živůtku. Stála u hrazení a ani jeden detektiv si té kytíčky nevšiml; byli příliš zaujati úvahami o hloubce a povrchu dívčích nápadných křivek.

Dívka neproněsala ani slovo. Nemusela. Účinek byl téměř komický, podobný výjevu z koktejlového večírku, kde svůdně rostlá blondýnka vytáhne cigaretu a čtyři sta mužů se div neušlape, jak se řítí jí zapálit. První dorazil k dřevěnému hrazení Cotton Hawes, byl svobodný a nezadaný. Druhý byl Hal Willis, také svobodný a bujarý americký hoch, jak zákon káže. Starý ženáč Meyer Meyer se spokojil tím, že od svého stolu valil na dívku oči. V mysli mu vytanulo slovo "kusanec", ale rychle ho zapudil.

"Co byste si přála, slečno?" řekli Hawes a Willis současně.

"Chtěla bych mluvit s detektivem Meyerem," řekla dívka.

"S Meyerem?" zeptal se Hawes, jako by se někdo dotkl jeho mužnosti.

"S Meyerem?" opakoval Willis.

"Je to ten, co se zabývá vraždou toho rabína?"

"My se jí zabýváme tak trochu všichni," řekl Hawes skromně.

"Já jsem přítelkyně Artieho Finche," řekla dívka. "Chci mluvit s detektivem Meyerem."

Meyer vstal od stolu s výrazem člověka, kterého si královna plesu zvolila ze všech přítomných mužů. Svým nejlepším společensky vybraným hlasem rozhlasového moderátora pravil:

"Prosím, slečno, já jsem detektiv Meyer."

Otevřel dvířka v hrazení, div že při tom nevysekl poklonu, a zavedl dívku ke svému stolu. Hawes a Kling se dívali, jak usedla a přeložila nohy přes sebe. Meyer si gestem pracovníka vedení General Motors přitáhl notes.

"Promiňte, slečno," řekl, "jak se, prosím, jmenujete?"

"Eleanor. Eleanor Fayová."

"F-a-y-e?" ptal se Meyer a psal. "Bez e."

"A jste snoubenka Arthura Finche, ano?"

"Jeho přítelkyně," opravila ho Eleanor.

"Nejste zasnoubeni?"

"Ne oficiálně."

Stydlivě, skromně a mile se usmála. Na druhém konci místnosti Cotton Hawes obrátil oči k nebi.

"Proč se mnou chcete mluvit, slečno Fayová?" zeptal se Meyer. "Chtěla jsem s vámi mluvit kvůli Arthurovi. Je nevinný. On toho člověka nezabil."

"Ach tak. Co o tom víte, slečno Fayová?"

"Četla jsem v novinách, že rabína někdo zabil mezi půl osmou a devátou hodinou. Je to tak, že?"

"Ano, přibližně."

"Vidíte - a proto to nemohl být Arthur. Já vím, kde byl v té době."

"Kde byl?"

Tušil, co dívka řekne. Slyšel stejná slova od nejrůznějších partnerek gangsterů, milenek, snoubenek, přítelkyň a obyčejných známých mužů obviněných ze všeho možného, od výtržnictví až po vraždu prvního stupně. Dívka namítne, že Finch byl v té době s ní. Po mírném naléhání a vyptávání přizná, že byli - no ano - byli spolu sami. Po dalším přemlouvání dívka zdráhavě prohlásí - to zdráhání dodá jejímu tvrzení věrohodnosti, že... byli spolu - no ano - v důvěrné situaci. Když takhle zajistí tomu svému alibi, bude trpělivě čekat na jeho propuštění.

"Kde tedy byl?" Meyer neztrácel trpělivost.

"Od sedmi do osmi byl s člověkem, který se jmenuje Bret Loomis, v restauraci Vrata na Culverově. Je to blízko Jižru třetí."

"Jakže?" řekl překvapený Meyer.

"Ano. Odtamtud šel navštívit svou sestru v Riverheadu. Můžu vám dát adresu, když budete chtít. Přišel tam asi v půl deváté a zdržel se přibližně půl hodiny. Pak šel rovnou domů."

"V kolik přišel domů?"

"V deset."

"Nám řekl, že mezi devátou a půl desátou."

"Spletl se. Já vím, že přišel v deset, protože mi zavolal, jen co dorazil. Bylo deset."

"Aha. A řekl vám, že právě přišel?"

"Ano," přisvědčila Eleanor Fayová a pohnula nohama.

Willisovi u chladiče vody neunikl záblesk nylonu a stehna, které se náhle poodhalilo.

"Řekl vám také, že byl celou tu dobu nejdřív s Loomisem a pak se sestrou?"

"Ano, řekl."

"Tak proč to neřekl nám?"

"To nevím. Arthur je člověk, který si potrpí na rodinu a přátele. Asi nechtěl, aby se zapletli s policií."

"To bylo od něho opravdu ohleduplné," řekl Meyer suše, "zvlášť když je zadržený pro podezření z vraždy. Jak se jmenuje ta jeho sestra?"

"Irena Granavanová, její muž je Carl Granavan."

"A její adresa?"

"Morrisova 1911, Riverhead."

"Věděla byste, kde najdu toho Breta Loomise?"

"Culverova 3918, nedaleko Čtvrté. Bydlí v podnájmu."

"Přišla jste důkladně připravená, slečno Fayová," podotkl Meyer.

"Přijít nepřipravená by nemělo smysl," odpověděla Eleanor.

Bretu Loomisovi bylo jednáctičet, měřil metr osmašedesát a měl bradku. Když pustil detektivy do bytu, byl oblečený do objemného černého svetru a těsných modráků. Vedle Cottona Hawese vypadal jako malý kluk, který si nalepil falešné fousy, aby rozesmál tatínka.

"Promiňte, že vás obtěžujeme, pane Loomisi," řekl Meyer. "Víme, že jsou Velikonoce a ..."

"Nepovídejte," podívil se zřejmě překvapený Loomis. "Na mou duši, je to tak, že jo? Jsou svátky. Ať mě husa kopne! Snad bych si měl jít koupit kytku."

"Vy jste nevěděl, že jsou Velikonoce?" zeptal se Hawes.

"Prosím vás, kdo čte dneska noviny? Jeden průser za druhým. Mám toho až pocaci. Nedáme si pivko? Na oslavu Velikonoc. Oukej?"

"Děkujeme," řekl Meyer, "ale ..."

"Nemáte to povolený, co? Děte někam! Kdo se to doví? Zůstane to mezi námi děvčaty. Hned tu budou tři pivka." Meyer se podíval na Hawese a pokrčil rameny. Hawes mu odpověděl stejně. Společně se dívali na Loomise, jak jde k ledničce v rohu pokoje a vytahuje z ní tři láhve piva.

"Posaďte se," řekl. "Budete muset pít z flašky, nemám dost sklenic. Sedněte si, jako doma."

Detektivové se nechápavě rozhlédli po místnosti.

"Už je to tak," řekl Loomis. "Budete si muset sednout na zem. Nemám dost židlí."

Všichni tři muži si dřepi kolem nízkého stolku, zřejmě vyrobeného z pařezu. Loomis na něj postavil láhve, zdvihl svou, řekl "Zdravičko" a dlouze se napil.

"Čím se živíte, pane Loomisi?" zeptal se Meyer.

"Jídlem," řekl Loomis.

"Prosím?" "Živím se tím, že jím. Ničím jiným."

"Chci říct, z čeho žijete?"

"Z alimentů od bývalý manželky."

"Vy berete alimenty?"

"Jo. Byla celá nadšená, že se mě zbaví, a tak sme se na tom dohodli. Na stovce tejdně. To de, ne?"

"To jde moc dobře," řekl Meyer.

"Myslíte?" Loomis se zamyslel. "Moh sem z ní vyrazit dvě stovky, dybch byl měl trpělivost. Ta potvora mi zahejbala s jedním chlápem, víte, a jen se třásla, aby si ho už mohla vzít. Je prachatej. Určitě sem moh vydyndat dvě stovky."

"Znáte někoho, kdo se jmenuje Arthur Finch?"

"Bodeť bych neznal! Je v průseru?"

"Je."

"Co proved?"

"To zatím necháme, pane Loomisi," řekl Hawes. "Byli bychom rádi, kdybyste nám řekl -"

"Jak ste přišel k tomu bílému štráfu ve vlasech?" zeptal se Loomis náhle.

"Cože?" Hawes se bezděky dotkl levého spánku. "To na mě šel jednou někdo s nožem. Pak to vyrostlo takhle."

"Chybí vám jen modrej štráf na druhý straně a vypadal byste jako americká vlajka," řekl Loomis a rozchechtal se.

"Jo," řekl Hawes. "Pane Loomisi, mohl byste nám říct, kde jste byl včera večer mezi sedmou a osmou?"

"I helemese," řekl Loomis, "to je jak v krimiseriálu, že jo? Kde ste byl večer jednadvacátýho prosince. Nechcem nic než fakta."

"Přesně tak," řekl Meyer vážně. "Kde jste byl, pane Loomisi?"

"Včera večer? V sedum?" Chvilí přemýšlel. "Jo, už to mám."

"Kde?"

"V kvartýru u Olgy."

"U koho?"

"Menuje se Olga Trenovichová. Je něco jako sochařka. Dělá takový praštěný figurky z vosku. Všecko pokecá voskem, chápete?"

"A vy jste byl včera večer u ní?"

"Jo. Pořádala takovej malej mejdan. Dva černý se saxikem a bubnama a eště dva maníci, jeden na trumpetu a jeden na piáno."

"Přišel jste tam v sedm, pane Loomisi?"

"Ne. V půl sedmý."

"A kdy jste odešel?"

"Děte někam, kdo si to má pamatovat?" řekl Loomis. "Ráno raničko, když to chcete vědět."

"Myslíte tím po půlnoci?"

"Samo. Ve dvě ráno, ve tři."

"Přišel jste tam v půl sedmé a odešel ve dvě nebo ve tři ráno, je to tak, ano?"

"Jo."

"Byl s vámi Arthur Finch?"

"Finch? Ani nápad."

"Sešel jste se s ním vůbec včera večer?"

"Depák. Neviděl sem ho - počkejte - od minulýho měsíce."

"Nebyl jste, s Arthurem Finchem v restauraci, která se jmenuje Vrata?"

"Kdy? Jako včera večer?"

"Ano."

"Nebyl. Dyt' vám to říkám. Neviděl sem Artieho skoro dva tejdny"

Loomisovi najednou svitlo v očích a podíval se zkroušeně na Meyera a Hawese.

"I kruci kruci," řekl. "Co sem to proved? Naboural sem Artiemu alibi?"

"Naboural - a pořádně, pane Loomisi," řekl Hawes.

Irena Granavanová, Finchova sestra, byla jednadvacetiletá dívka, která už povila tři děti a pracovala na čtvrtém - byla v pátém měsíci těhotenství. Pustila detektivy do svého bytu na riverheadsském sídlišti a hned klesla do židle.

"Musíte mi prominout," řekla, "ale boli mě záda. Doktor si myslí, že by to mohly být dvojčata. Dvojčata, to tak akorát potřebuju!" Přitiskla si dlaně obou rukou na kříž a těžce vzdychla. "Já mám děti v jednom kuse," řekla. "Vdávala jsem se, když mi bylo sedmnáct, a od té doby jsem pořád v jiném stavu. Moje děti jsou přesvědčený, že jsem tlustá, nikdy mě neviděly, abych nebyla v tom." Znova vzdychla.

"Vy máte děti?" zeptala se Meyera.

"Tři," odpověděl.

"Někdy bych si přála..."

Zarazila se a na obličeji se jí objevil výraz popírající jakékoli přání.

"Co byste si přála, paní Granavanová?" zeptal se Hawes.

"Odjet na Bermudy. Sama." Odmlčela se. "Byl jste někdy na Bermudách?"

"Nebyl."

"Je tam prej moc hezky," řekla Irena Granavanová toužebně.

V pokoji nastalo ticho.

"Paní Granavanová," řekl Meyer, "my bychom vám rádi položili několik otázek. Týkají se vašeho bratra."

"Co zase proved?"

"On už provedl něco předtím?" zeptal se Hawes.

"No, vždyť víte..."

"Copak?" zeptal se Meyer.

"No, ta věc na radnici. A jak bránili lidem jít do kina, vždyť to víte."

"Nevíme, paní Granavanová."

"Já to strašně nerada říkám o vlastním bratrovi, ale myslím, že v tomhle to nemá v hlavě v pořádku. Vždyť víte."

"V čem?"

"No, to kino například. Film o Israeli a on a jeho kámoši bránili lidem, aby tam šli, a rozdávali brožurky o Židech a... pamatujete se na to? Lidi na něho házeli kamení a tak. Byla mezi nima spousta těch, co přežili koncentráky, vždyť víte."

Chvilku mlčela. "Myslím, že to nemá v hlavě v pořádku, když dělá takovýhle věci, nemyslíte?"

"Zmínila jste se o radnici, pata Granavanová. Co tam váš bratr -"

"No, to bylo tenkrát, když starosta pozval toho židovského poslance, zapomněla jsem, jak se jmenoval, a měli mít projev na schodech radnice. Bratr tam šel a bylo to zase to samý, znáte to."

"Zmínila jste se také o přátelích vašeho bratra. Co je to za přátele?"

"Ty praštěný kluci, co je pořád s nima."

"Víte, jak se jmenují?"

"Vím, jak se jmenuje jeden. Brácha ho sem jednou přived. Má obličej samý pupínky. Pamatuju se na něj, protože jsem čekala Seana a on se mě zeptal, jestli mi může položit ruce na břicho, aby cítil, jak dítě kope. Řekla jsem, že to teda ne, v žádném případě. Pak už ani nepípnul."

"Jak se jmenuje, paní Granavanová?"

"Fred, to je zkráceně Frederick. Frederick Schultz."

"Je Němec?" zeptal se Meyer.

"Je."

Meyer krátce pokýval hlavou.

"Paní Granavanová," řekl, "byl tu váš bratr včera večer?"

"Proč? On vám to řek?"

"Byl?"

"Nebyl."

"Vůbec ne?"

"Ne, včera večer tady nebyl. Byla jsem sama doma. Manžel hraje v sobotu večer kuželky." Odmlčela se. "Já sedím doma a hladím si své velký břicho a on si hraje kuželky. Víte, co si někdy přeju?"

"Co?" zeptal se Meyer.

Jako kdyby se o tom nebyla už zmínila, Irena Granavanová řekla:

"Abych tak jednou mohla jet na Bermudy. Sama."

"Heleďte," řekl malíř pokojů Carellovi, "potřeboval bych vrátit ten svůj žebřík."

"To chápu," přisvědčil Carella.

"Štětky si můžou nechat, i když některý byly pěkně mastný Ale ten žebřík musím mít, potřebuju ho. Kvůli těm vašim kolegům z laboratoře jsem už prošvih jeden den práce."

"To máte tak ..."

"Vrátím se dneska ráno k synagoze a můj žebřík a barvy a štětky jsou pryč. A jak někdo zřídil tu uličku! Ten dědek, co tam dělá kostelníka, mi řek, že faráře v sobotu večer někdo zabil a policajti že odnesli všechno s sebou. Chtěl jsem vědět, který policajti, a on povídá, že neví. Tak jsem zavolał dneska ráno na policejní ředitelství. Přepojovali mě z jednoho poldy na druhýho, celkem jich bylo šest, až mě nakonec spojili s nějakým Grossmanem v laboratoři."

"Ano, to je poručík Grossman," řekl Carella.

"Správně. A ten mi řek, že nemůžu dostat ten svůj zatracený žebřík, dokud oni nebudou hotový se všema testama. Co, prosím vás, chtějí vykoumat z mýho žebříku, můžete mi to říct?"

"Já nevím, pane Cabote. Snad hledají otisky prstů."

"Moje otisky! Tak já nejenom že přijdu vo jeden pracovní den, ještě se zapletu do nějaký vraždy!"

"To nemyslím," řekl Carella s úsměvem.

"Stejně jsem neměl tenhle kšeft brát. Měl jsem se na to vykašlat!"

"Kdo vás najal na tu práci, pane Cabote?"

"Ten farář."

"Myslíte rabína, že?"

"Jo, farář nebo rabín, říkejte si mu, jak chcete."

"A na co si vás zjednal, pane Cabote?"

"Měl jsem to tam natřít, co jinýho jste si myslel?"

"Natřít co?"

"Pruhy kolem oken a střechy."

"Modře a bíle?"

"Bíle kolem oken a modře kolem střechy."

"Barvy Israele," řekl Carella.

"Jo," souhlasil malíř.

Pak se zeptal: "Co jako?"

"I nic. Říkáte, že jste tu práci neměl brát. Proč?"

"Skrz to dohadování předtím. Chtěl, aby to bylo hotový do Pašijí a ty připadly na prvního. Ale já jsem nemoh -"

"Pašije? Máte na mysli Pesach?"

"Jo, Pašije nebo Pesach, nebo jak chcete, na tom nezáleží." Znovu pokrčil rameny

"Co jste chtěl říct?"

"Chtěl jsem říct, že jsme se nepohodli. Já jsem měl jinej kšeft a tu jeho věc jsem moh začít až v pátek jednatřicátýho.

Myslel jsem si, že bych dělal do noci, víte, ale ten farář mi řekl, že po západu slunce se nesmí pracovat. Zeptal jsem se, proč ne po západu slunce, a on řekl, že po západu slunce začíná šabat a ještě k tomu je to první den klidu teda Pesachu - a že v prvních dnech Velikonoc se taky nesmí dělat. A o tom šabatu taky ne. Protože Pánbu o šabatu odpočíval, chápete? Sedmej den."

"Ano, chápu."

"Samo. Tak já povídám: 'Otče, já nejsem židovský víry,' tak jsem mu to řekl, já můžu pracovat každý den v tejdnu, když chci.' Měl jsem totiž v pondělí začít jednu pořádnou rachotu a myslel jsem si, že na ten jeho kostel mi stačí celej pátek a ještě noc, přinejhorším bych přidal i sobotu, obvykle za to беру polovic navrch. Tak jsme se domluvili na kompromisu."

"Jak jste se domluvili?"

"No, on tenhle farář patřil k těm, jak se jim říká konzervativní, ne k těm reformním, ty jsou dost pokrokový, ale jak jsem se dověděl, ani ty konzervativní nedodržují všechny starý náboženské pravidla. On teda řekl, že můžu makat v pátek, a pak ať přijdu ještě v sobotu pod podmínkou, že toho po západu slunce nechám. Neptejte se mě, co je to za bláznivej kompromis! Mám dojem, že měl v úmyslu držet při západu slunce mši a že by to byl smrtelnej hřích, kdybych se já venku oháněl štětkou a vevnitř by se lidi modlili, ještě k tomu o tak mimořádně svatým dni."

"Rozumím. Tak jste pracoval v pátek až do západu slunce?"

"Jo."

"A vrátil se v sobotu ráno?"

"Jo. Jenže co se nestalo. Okna potřebovala zakytovat a rámy oškrábat a uhladit šmirglem, takže v sobotu zapadlo slunce a já jsem pořád ještě nebyl hotovej. Obrátil jsem se na faráře a on řekl, že se právě chystá jít dovnitř a modlit se, a jestli bych nemoh přijít po bohoslužbě a dodělat to? Řek jsem, že mám lepší nápad. Přijdu v pondělí ráno a dodělám ten kousek, co chybí, než začnu tu velkou fachu v Majestě - tam potřebuje vymalovat celá fabrika sakumprásk. To bude pane fuška! Tak jsem si nechal všechno za kostelem, kdo by krad něco ze dvorka za kostelem, řekl jsem si. No nemám pravdu?"

"Máte," přisvědčil Carella.

"Jo. A víte, kdo to odtamtud ukrad?"

"Kdo?"

"Policajti!" vykřikl Cabot. "Kdo jinej? A teďka mi řekněte, jak dostanu nazpátek svůj žebřík? Z fabriky mě dneska volali, že jestli prej nezačnu nejpозději zejtra, můžu na ně zapomenout. A já jsem bez žebříku!"

"Třeba máme nějaký v přízemí, můžete si ho vypůjčit."

"Milej pane, já potřebuju malířskej žebřík! Ta fabrika je děsně vysoká. Nemoh byste zavolat toho kapitána Grossmana a říct mu, aby mi laskavě žebřík vrátil? Mám doma hladový krky."

"Já s ním promluvim, pane Cabote," řekl Carella. "Dejte mi své číslo, ano?"

"Snažil jsem se vypučit si bráchův žebřík, on je tapetář, ale zrovna tapetuje bejvák tý filmový hvězdy, dole na Jeffersonový. Jenže ten a pučit mi žebřík? Co vás vede!"

"Já tomu Grossmanovi zavolám," slíbil Carella.

"Věřil byste, co tuhle udělala ta filmová hvězda? Nakráčela do obejváku jen v ručníku, chápete to? Chtěla vědět, co -"

"Zavolám Grossmanovi," řekl Carella.

Dopadlo to tak, že Grossmanovi volat nemusel, protože odpoledne přišla zpráva z laborky a s ní Cabotův žebřík a všechno jeho nářadí včetně štětek, nože na kyt, několika plechovek lněného oleje a terpentýnu, páru rukavic zakecaných od barvy a dvou plachet na přikrytí. Současně ušetřil Grossman Carellovi pár šupů; zavolal z města sám. "Dostals mou zprávu?" zeptal se.

"Právě jsem ji dočet."

"Co jí říkáš?"

"Nevím," odpověděl Carella.

"Mám hádat?"

"To víš, že jo. Mě vždycky zajímá, co si myslí laik."

"Laik! Já tě asi praštím," odpověděl Grossman se smíchem. "Všimnul sis, že na těch plechovkách s barvou a na žebříku byly rabinovy otisky?"

"Všimnul,"

"Ty na víkách pocházejí od palce, takže rabín asi dával víčka zpátky na plechovky, nebo jestli tam už byly, tak na ně přitlačil, aby měl jistotu, že drží."

"Proč by to dělal?"

"Třeba je někam přenášel. Za synagogou je kůlna na nářadí. Věděls o tom?"

"Nevěděl."

"Tak vidíš, ty velkej detektive! Jo, je tam vážně kůlna, asi tak patnáct metrů za budovou. Myslím si, že ten majstr rychle vypad a nechal na dvorku všechny svoje fidlátka. Rabín to stěhoval, a při tom ho překvapil vrah."

"Máš pravdu, ten malíř tam ty své věci nechal. Chtěl se v pondělí ráno vrátit."

"To jako dneska, že jo?" řekl Grossman. "Ale rabín třeba nechtěl, aby jeho dvůr připomínal prasečí chlívek, obzvláště o Velikonocích. Tak si usmyslel, že přestěhuje ty krámy do kůlny. To je z mé strany čirá spekulace, chápej."

"Nepovídej! Já myslel, že je to racionální vědecká dedukce," řekl Carella.

"Vlez mi na hrb! Na víkách jsou otisky palce, takže předpokládat, že ty víka zatlačil, je logický. A podle otisků na žebříku se dá soudit, že ho přenášel."

"Ve zprávě stojí, že jste nenašli otisky nikoho jiného než rabinovy," řekl Carella. "Není to trochu divný?"

"Nepřečet sis to pořádně," odpověděl Grossman. "Našli jsme kousek otisku na jedný štětce. A taky jsme ..."

"Aha, už to vidím," řekl Carella, "stojí to tu. Ale moc nám to neříká, Same."

"A co s tím mám podle tebe dělat? Otisk se sice podobá rabinovému, ale podle toho kousíčku se to nedá tvrdit. Ten otisk moh klidně nechat na štětce někdo jinej."

"Například malíř?"

"Ten ne. Jsme si skoro jistý, že malíř měl při práci rukavice. Jinak by se byla našla spousta stejnejch otisků na ostatním vercajku."

"Tak kdo tedy nechal otisk na tý štětce? Vrah?"

"Možná."

"Ale z toho kousku se nic pozitivního nedá vyvodit?"

"Je mi líto, Steve."

"Takže ty si to představuješ takhle: rabín vyjde po bohoslužbě ven, aby uklidil ten svinčík. Vrah ho překvapí, vrhne se na něj s nožem, všechno v uličce rozhází a pak napíše na zeď 'A'. Je to tak?"

"Asi jo, i když -"

"Co?"

"Rovnou ke zdi vedou stopy krve, hodně krve, Steve. Jako kdyby vrah rabína pobodal a ten se pak plazil ke zdi."

"Asi se snažil dostat k zadnímu vchodu do synagogy."

"Možná," řekl Grossman. "Ale jedno ti musím říct. Ten, kdo ho zabil, musel bejt pěkně zaneřáděnej, když přišel domů, to je na beton."

"Jak to můžeš vědět?"

"Ulička je pocákaná barvou kolem dokola," řekl Grossman. "Podle mě rabín házel po útočnickovi ty plechovky s barvou."

"Hádat dovedeš, jen co je pravda, Same," řekl Carella s úsměvem.

"Uctivě děkuju," řekl Grossman.

"Řekni mi něco."

"Co?"

"Rozřešils někdy nějakou vraždu?"

"Jdi do prčic," řekl Grossman a zavěsil.

9

Ten večer seděl Meyer sám se svou ženou doma v obývacím pokoji a snažil se nevěnovat pozornost televiznímu seriálu o policajtech, nýbrž různým dokumentům, které posbíral v synagoze v pracovně rabína Solomona. Policajti na obrazovce stříleli o sto šest, kulky vypálené naslepo lítaly na všechny strany a kosily lotry ve velkém. Pracující člověk jako Meyer málem při pohledu na ně zatoužil po vzrušujícím životě plném romantických dobrodružství.

Romantické dobrodružství jeho života, Sarah Lipkinová Meyerová, seděla v lenošce naproti televizoru se zkříženými nohama, pohroužená do vymyšlených policejních skopičin.

"No ne, chyťte ho!" zaječela Sarah v jednu chvíli.

Meyer se otočil, pátravě se na ni podíval a pak se zase vrátil k rabinovým písemnostem. Rabín si zapisoval výdaje, které nějak souvisely se synagogou a jeho rabínskými povinnostmi. Nebylo to zajímavé čtení a neřeklo Meyerovi nic z toho, co si přál vědět. Rabín si také zaznamenával do kalendáře všechno, co se dělo v synagoze; Meyer si to prohlížel a nostalgicky vzpomínal na vlastní mládí a čilý život soustředěný kolem synagogy v sousední čtvrti.

Dne 12. března, stálo v kalendáři, pravidelná nedělní snídaně v pánském klubu. Řečník Harry Pine, ředitel Komise pro mezinárodní záležitosti Amerického židovského kongresu, téma: Případ Eichmann. Meyer jel dále pohledem po událostech podrobně zaznamenaných v derulcu rabína Solomona.

12. březen, 19,15:
Schůzka skupiny mládeže.

18. března, 9,30:
Bar-micva Nathana Rothmana. Po ní kiduš. Volný přístup pro členy Centra.

22. března, 20,45:
Clinton Samuels, profesor filosofie vzdělávání, Brandeisova universita, bude řídit diskusi o identitě Židů v moderní Americe.

26. března:
Večné světlo. "Hledání" od Virginie Mazerové, biografie Lilian Waldové, zakladatelky kongregace v New Yorku.

Meyer zdvihl hlavu od kalendáře.

"Saro," řekl.

"Pst, už jen minutku," odpověděla Sarah.

Zuřivě si cucala palec a očima se vpíjela do mlčící obrazovky. Najednou vybuchla salva výstřelů, div jim neprorazila bubínky a neroztříštila obrazovku. Ozvala se znělka. Sarah zhluboka vzdychla a obrátila se k manželovi.

Meyer se na ni zvědavě díval, jako by ji viděl poprvé. Připamatoval si Saru Lipkinovou z těch dávných, pradávných dob a přemýšlel, jestli se dnešní Sarah Meyerová hodně liší od té původní, vzrušující Sary. "Pusa od Sary i dřevo rozžhává," zpívali spolužáci a Meyer si to dvojverší pamatoval a prozkoumal jeho pravdivost; poprvé v životě se dověděl, že v každé průpovídce je zrno lidové moudrosti. Teď se jí na rty díval zase; špulila je a nechápavě pátrala v jeho obličeji. Modré oči, hnědé vlasy, zatraceně pěkná postava a nádherné nohy. Přikývnutím schválil své mladické ohodnocení.

"Saro, máš pocit nějaký identity jako Židovka v moderní Americe?" zeptal se jí.

"Cože?"

"Řek jsem ..."

"Ach jéje," řekla Sara. "Proč tě zrovna tohle napadlo?"

"To nejspíš ten rabín," řekl Meyer a poškrábal se na holé lebce. "Já se asi jako žid moc necítím od - asi od té doby, co mě konfirmovali. Je to divný."

"Nelam si tím hlavu," řekla Sarah laskavě. "Žid jsi."

"Jsem?" zeptal se a podíval se jí do očí.

Neuhnula pohledem.

"Na to si musíš odpovědět sám," řekla.

"Já vím, že - ale když já mám strašnej vztek na toho Finche. A to není dobrý, viš. Nakonec je možná nevinnej."

"Myslíš?"

"Ne. Já myslím, že to udělal. Ale myslím si to já, detektiv druhý třídy Meyer Meyer? Nebo Meyer Meyer, kterej v dětství dostával po hubě od gojů, a Meyer Meyer, kterému dědeček vyprávěl o pogromech, a kterej poslouchal rádio a dovídal se, co Hitler páchá v Německu, anebo kterej málem uskrtil vlastníma rukama jednoho německýho plukovníka venku před ..."

"Můj milej, ty dva Meyery od sebe nemůžeš oddělit."

"Možná že ne. Snažím se jen říct, že jsem se až do tohohle případu nikdy necítil moc jako Žid. A teď najednou..." Pokrčil rameny.

"Mám ti přinést tvůj modlitební šál?" zeptala se s úsměvem Sarah.

"Chytrá hlavička," řekl Meyer.

Zavřel rabínův kalendář a otevřel další z knížeček, které ležely na stole. Byl to rabínův osobní diář. Odemkl zámeček a začal jím listovat.

Pátek, 6. ledna.

Šahat Paršat Šemat. Zapálil jsem svíčky v 16.24. Večerní modlitba začala ve čtvrt na sedm. Od občanské války uplynulo sto let. Diskutovali jsme o židovské obci na Jihu, jaká byla tenkrát a jaká je nyní.

18. ledna.

Zdá se mi divné, že mám vysvětlovat členstvu správná pozhánání nad šábesovými svíčkami. To už jsme toho tolik zapoměli? Barech ata adonaj elohenu melech hadem ašer kidšanu bemicvotav vecivanu lehadlikk ner šel Šahat. Požehnán budiž Hospodine, Bože náš, Králi světa, který jsi nás posvětil svými zákony a přikázal jsi nám rozžít světlo šabatu.

Možná že má pravdu. Možná že Židé jsou opravdu odsouzeni k zániku.

20. ledna.

Doufal jsem, že Makabiáda nás přiměje, abychom si uvědomili útrapy Židů před dvěma tisíci lety ve srovnání s naším dobrým a snadným životem v demokracii. Dnes máme svobodu a můžeme vyznávat Boha podle svého, ale mělo by to v nás probudit odpovědnost za užívání této svobody. A přece Chanuka přišla a minula, a mně se zdá, že Svátek světla nás ničemu nenaučil, neznamenal pro nás víc než oslavu radostného svátku. Židé zemřou, říká.

2. února.

Myslím, že se ho začínám bát. Křičel na mě a vyhrožoval, řekl mi, že ze všech Židů právě já prvu dojdou zkázy. Byl jsem v pokušení zavolat policii, ale počínal si tak prý i předtím. Někteří z našich členů už zakusili jeho výčitky a zřejmě si myslí, že je neškodný. Ale mluví a řeční jako fanatik a z jeho očí na mě jde strach.

12. února.

Dnes mě navštívil jeden náš člen, přišel se mě zeptat na jídelní předpisy. Musel jsem zavolat místního řezníka, protože jsem nevěděl předepsanou délku halafu - porážkového nože. Dokonce i ten řezník mi řekl, i když jen v žertu, že opravdový rabín by to věděl. Já jsem opravdový rabín. Věřím v Hospodina svého Boha, učím Jeho lid Jeho vůli a Jeho zákonům. Proč se má rabín vyznat v porážení zvířat? je důležité vědět, že porážkový nůž má být dvakrát tak široký jako hrdlo poráženého zvířete a ne delší než čtrnáct prstů? Řezník mi řekl, že nůž musí být ostrý a hladký, bez viditelných zářezů. Zjistí se to tak, že se před porážkou i po ní přejede prstem a nehtem po obou stranách ostří. Zjistí-li se na ostří nějaká nerovnost, poražené zvíře není k použití. Ted' už to vím. Ale je nutné, abych to věděl? Nestačí mluvit Boha a učit jeho vůli?

Jeho hněv mi stále nahání strach.

14. února.

Dnes jsem našel ve svatostánku, ve skřínce za tórou, nůž.

8. března.

Bible, které jsme nahradili novými, už nepotřebujeme, a protože byly staré a potřhané, ale přesto obsahují rituály se jménem Božím, zakopali jsme je na zadním dvoře u kůlny na nářadí.

22. března

Musím se poohlédnout po malíři, který by opravil na budově synagogy, co je třeba. Někdo mi navrhl jakéhosi pana Franka Cabota, který bydlí nedaleko. Asi za ním zítra zajdu. Pesach se blíží a já bych rád, aby náš templ byl co nejhezčí. Záhada je rozřešena. Nůž se užívá k úpravě knotu petrolejové lampy nad svatostánkem.

Zazvonil telefon. Meyer, zaujatý dířem, ho ani neslyšel. Sluchátko zvedla Sarah.

"Haló?" řekla. "Aha, to jsi ty, Steve? Jak se ti daří?" Zasmála se. "Ne, koukala jsem na televizi. Správně." Opět se zasmála. "Ano, minutku, hned ti ho dám." Položila telefon a šla k Meyerovi. "To je Steve. Chce s tebou mluvit."

"Cože?"

"Steve. Na telefonu."

"Jo tak."

Meyer přikývl. Šel k telefonu a zvedl sluchátko.

"Haló, Steve," řekl.

"Ahoj. Můžeš sem hned přijít?"

"Proč? Co se stalo?"

"Finch," řekl Carella. "Zdrhnul z basy."

10

Finch strávil na stanici v cele předběžného zadržení celou neděli; vzhledem k tomu, že byly Velikonoce, měl tam k obědu krocan. V pondělí ráno ho odvezli antonem dolů do města na policejní ředitelství na Hlavní třídě, kde se jako pachatel trestného činu zúčastnil onoho svérázného policejního obyčeje nazývaného "paráda". Pak mu v suterénu budovy odebrali věci, vzali mu otisky prstů a odvedli ho přes ulici do budovy trestního soudu, kde ho obvinili z vraždy prvního stupně, a přes protest obhájce zadrželi bez možnosti kauce až do soudního řízení. Policejní anton ho pak odvezl na druhý konec města, kde strávil celé pondělí až do večere; po večeri ti, kdo spáchali nejzávažnější trestné činy, dostali opět pouta a anton je odvezl na jižní okraj města k řece Dixu, odkud měli být převezeni do věznice na Walkerově ostrově.

Utek, jak Carella informoval Meyera, když přecházeli z antonu na přívoz. Podle přístavní policie měl Finch dosud pouta a byl ve vězeňském oblečení. K útěku došlo asi v deset hodin večer. Předpokládalo se, že se to stalo před zraký několika tuctů příslušníků nemocničního personálu, čekajících na přívoz; měl je dopravit do Dixského sanatoria pro narkomany, které vlastnil a spravoval stát a které se nalézalo uprostřed řeky, jen pár kilometrů od věznice. Rovněž se předpokládalo, že ho vidělo tucet nebo ještě víc vodních kry, které skákaly mezi trámy v přístavu a které pro jejich rozměr pokládaly místní děti hrající si u vody za kočky. Vzhledem k Finchovým poutům a k jeho nevýrazně šedému mundúru - oslňující ukázka krejčovské elegance, jen co je pravda, až na to, že ji na městských ulicích nespátíte -, bylo

až neuvěřitelné, že ho dosud nedopadli. Ovšemže nejdřív prohledali jeho byt, ale kromě čtyř stěn a nábytku tam nenašli zholu nic. Jeden z neženatých detektivů navrhl, bezpochyby v naději, že ho vezmou s sebou, aby zašli za Finchovou dívkou, Eleanor Fayovou. Dá se přece čekat, že uteče k ní, ne? Carella a Meyer souhlasili, že je to velice pravděpodobné, připjali si pouzdra se zbrání, opomněli pozvat kolegu s sebou a vyrazili do tmy. Noc byla příjemná a Eleanor Fayová bydlela v příjemné části města sestávající ze starých domů z hnědého pískovce vklíněných mezi nové prosklené domy s luxusními apartmány a garážemi pod úrovní chodníku. Nad městem přetančil duben a naplnil ovzduší nevtravým teplem. Oba detektivové jeli ve služebním sedanu se spuštěnými okénky Moc toho nenamluvili, duben je zbavil řeči. Policie rádo nepřetržitě odříkávalo hlášení; motorizovaní policisté po celém městě se dovídali o násilí a surovostech.

"Tady je to," řekl Meyer. "Právě před náma."

"Ještě tak mít kde zaparkovat," postěžoval si Carella.

Objeli blok dvakrát, než našli kus volného místa před jedním dragstórem. Vyskočili z auta, nechali ho nezamčené a rychle vykročili do voňavé tmy. Dům byl uprostřed bloku. Vyšli po dvanácti schodech do vestibulu a prostudovali jména vedle zvonků. Eleanor Fayová bydlela v bytě 2 B. Carella bez váhání zmáčkl zvonek bytu 5 A. Meyer sevřel knoflík na dveřích a čekal. Když se ozvalo zabzučení, otevřel a potichu zamířili oba ke schodišti do druhého patra. Vykopávat dveře je dosti hrubý zásah. Carella i Meyer se celkem dovedli chovat slušně, ale šli přece po člověku obviněném z vraždy, po člověku, kterému se podařilo utéct z vězení. Domněnka, že je to zoufalec odhodlaný ke všemu, byla přirozená, a tak se ani neradili, jestli mají nebo nemají dveře vyrazit. Na chodbě před bytem 2 B se postavili vedle sebe. Protější stěna byla příliš daleko a nemohla sloužit jako odrazový můstek. Meyer, těžší z obou mužů, ucouvl ode dveří a vrazil do nich ramenem. Narazil na ně tvrdě hned u zámku. Nepokoušel se je vyrazit, nebylo to stejně možné, chtěl jen utrhnout zámek. Soustředil celou váhu těla do ramene a vrazil jím do dveří hned nad zámkem. Ten sice výdržel zamčený, ale šrouby, kterými byl připevněn, nárazu Meyerova masitého ramene neodolaly. Dřevo kolem zámku se roztříštilo, šrouby povolily a dveře vpadly dovnitř. Meyer je následoval a Carella jako ragbyový zadák zaútočil ze druhé vlny.

Setkat se při každodenní činnosti se syrovým sexem je u policisty vzácností. Nahá těla, která vidí, jsou obvykle studená a pokrytá sraženou krví. I příslušníci mravnostní policie pokládají milostný akt spíš za vulgárnost než za něco svůdného. Eleanor Fayová ležela jak široká, tak dlouhá na pohovce v obýváku a vedle ní byl muž. Televize vedle pohovky byla puštěná, ale nikdo se na zprávy nebo na počasí ne díval.

Když oba detektivové s vytaženými pistolemi vtrhli za vyraženými dveřmi do pokoje, Eleanor se prudce posadila a vytřeštila oči údivem. Byla do pasu nahá a měla na sobě jen těsné černé kalhoty a lodičky s vysokým podpatkem. Vlasy měla rozcuchané a rtěnku na ústech slíbenou. Jakmile se policisté objevili, pokoušela se zakrýt si odhalená nadra rukama; uvědomila si však, že to nejde, a tak popadla nejbližší kus šatstva, což bylo sako od pánského obleku. Držela ho před sebou jako pověstná vyplašená hrdinka z filmu o pirátech. Muž ležící vedle ní se taky náhle posadil, obrátil se k detektivům a pak užasle k Eleanor, jako by od ní žádal vysvětlení.

Ten muž nebyl Arthur Finch.

Bylo mu něco přes dvacet, měl obličej posetý pupínky a skvrnami od rtěnky. Bílou košili měl do pasu rozepnutou, žádné tričko pod ní.

"Dobrý den, slečno Fayová," řekl Meyer.

"Neslyšela jsem vás klepat," řekla Eleanor.

Zřejmě se už vzpamatovala z počátečního překvapení a rozpaků. S okázalou nevšímavostí vůči detektivům odhodila sako, vstala a kráčela jako šantánová královna k židli, přes kterou měla hozené oblečení. Vzala podprsenku, nasoukala se do ní a zapjala ji, jako by byla v místnosti sama. Pak si natáhla přes hlavu černý svetr s dlouhými rukávy, roztřásla si vlasy, zapálila cigaretu a řekla:

"Vloupání do bytu se trestá jen u zločinců?"

"Omlouváme se, slečno Fayová," řekl Carella. "Hledáme vašeho přítele."

"Mě?" řekl mladý muž na pohovce. "Co jsem provedl?"

Carella s Meyerem si rychle vyměnili překvapený pohled. Na Carellově obličej se na okamžik objevil slabý sice, ale přece jen chápavý výraz.

"Kdo jste?" zeptal se.

"Nemusíš jim nic říkat," upozornila ho Eleanor. "Nesměji sem takhle vrazit. Občani mají taky nějaká práva."

"To je pravda, slečno Fayová," souhlasil Meyer. "Pročpak jste nám lhala?"

"Já jsem nikomu nelhala."

"Dala jste nám falešné informace o Finchově pobytu, když ..."

"Nevěděla jsem, že jsem pod přísahou."

"Taky jste nebyla. Ale úmyslně jste mařila vyšetřování."

"Jděte do háje oba i s tím svým vyšetřováním! Vrazíte sem, vy hulváti, jako -"

"Je nám líto, že jsme vám překazili zábavu," řekl Carella. "Proč jste lhala o Finchovi?"

"Myslela jsem, že vám pomáhám. A teď ať už jste venku!"

"My se ještě chvíli zdržíme, slečno Fayová," řekl Meyer, "tak se laskavě mírněte, ano? Jak jste myslela, že nám pomáháte? Tím, že jste nás poslala ověřovat alibi, o kterém jste věděla, že je falešné?"

"Já jsem nic nevěděla. Řekla jsem vám jen to, co mi pověděl Arthur."

"To je lež."

"Nechtěli byste vypadnout? Nebo doufáte, že si zase svlíknou svetr?"

"My jsme to, co je pod ním, už viděli, drahá slečno," řekl Carella.

Otočil se k mladému muži.

"Jak se jmenujete?"

"Neříkej mu to," opakovala Eleanor.

"Buď to řeknete tady, nebo na stanici, můžete si vybrat," řekl Carella. "Arthur Finch utekl z vězení a my se ho snažíme najít. Jestli chcete být jeho spoluviníky ..."

"On zdrhnul?" Eleanor poněkud zbledla.

Podívala se na mladíka na pohovce a jejich pohledy se setkaly

"K-kdy u-utek?" zeptal se mladík.

"Dnes večer kolem desáté."

Mladík dost dlouho mlčel.

"Tak to je v pytli," řekl konečně.

"Co kdybyste nám řekl, kdo jste?" navrhl Carella.

"Frederick Schultz."

"Tak jsme se tu všichni hezky sešli, co?" řekl Meyer.

"Přestaňte otravovat," rozhorlila se Eleanor. "Nejsem Finchova holka a nikdy jsem nebyla."

"Tak proč jste říkala, že jste?"

"Nechtěla jsem, aby se Freddie zamotal do týhle věci."

"Jak by se do ní mohl zamotat?"

Eleanor pokrčila rameny.

"Tak jak to bylo? Byli v sobotu večer Freddie s Finchem spolu?"

Eleanor váhavě přikývla.

"Od kdy do kdy?"

"Od sedmi do desíti," řekl Freddie. "Takže rabína zabít nemohl?"

"Kdo říká, že ho zabil?"

"Proč jste nám to neřekla?" zeptal se Carella.

"Protože..." začala Eleanor, ale pak umlkla, jako když utne.

"Protože jste se měli s čím tajit," řekl Carella. "Proč za vámi Finch přišel, Freddie?"

Freddie neodpověděl.

"Počkat!" řekl Meyer. "Tohleto je ten druhý, co nenávidí Židy. Ten, co mi o něm pověděla Finchova sestra. Že mám pravdu, Freddie?"

Freddie neodpovídal.

"Proč za vámi přišel, Freddie? Přišel si pro ty brožurky, které jsme našli u něj ve skříni?"

"To vy tisknete tohle svinstvo, Freddie?"

"O copak šlo, Freddie? Vy jste si nebyl jistý, nakolik je to trestné?"

"Myslel jste si, že nám řekne, odkud ty brožurky má, Freddie?"

"Vy jste ale opravdový kámoš, co, Freddie? Poslal byste radši přítele na elektrickou židli, než abyste ..."

"Já mu nic nedlužím," řekl Freddie.

"Možná že mu toho dlužíte hodně. Čekalo ho obvinění z vraždy a on se o vás vůbec nezmínil, ani jednou nevyslovil vaše jméno. Obtěžovala jste se úplně nadarmo, slečno Fayová."

"To nebylo obtěžování," hlesla Eleanor.

"Ne," řekl Meyer. "Objevila jste se u nás na stanici v upnutých šatíčkách a se snůškou alibi, o kterých jste věděla, že si je budeme ověřovat. Počítala jste s tím, že až poznáme, že jsou falešná, nebudeme věřit ničemu, co Finch řekne. I kdyby nám přiznal, kde byl, my tomu neuvěříme. Je to tak, vidíte?"

"Skončili jste?" zeptala se Eleanor.

"My ne, ale myslím, že ty ano," odpověděl Meyer.

"Neměli jste právo sem vrazit. Milování není zakázaný."

"Milá holka," řekl Carella, "tobě nešlo o milování, ale o nenávisť."

Arthurovi Finchovi už nešlo o nic.

Našli ho ráno 4. dubna deset minut po druhé. Našli ho v jeho bytě, kam poslali pochůzkáře pro brožurky z jeho skříně.

Našli ho na zemi u kuchyňského stolu a byl dosud spoutaný. Na stole ležel pilník a rašple, na smaltované desce stolu a na linoleu na podlaze byly kovové piliny, ale Finchovi se podařilo vypilovat na kovových poutech jen maličký zářez.

Piliny na podlaze plavaly v lepkavé červené kaši.

Finch měl hrdlo rozříznuté od ucha k uchu.

Pochůzkář, který myslel, že půjde o běžnou prohlídku, našel mrtvolu a měl tolik duchapřítomnosti, že než podlehl panice, přivolal svého kolegu z hlídkového vozu. Ten pak sešel zpátky k autu a rádiem oznámil vraždu na policejru ředitelství, odkud informovali oddělení vražd Jih a detektivy 87. revíru.

Pochůzkáři měli tu noc napilno. Ve tři hodiny ráno zavolal na policii nějaký občan a oznámil, že z hlavního vodovodního potrubí na Jižní páté uniká voda. Dispečer na ředitelství tam poslal vůz, aby to vyšetřil, a pochůzkář zjistil, že hlavní potrubí je v pořádku, ale že něco vážně v městském odpadovém systému.

Byli to policisté, ne zaměstnanci Kanalizací a vodních toků, ale přesto slezli kanálem do smradlavých splašků a vylovili černý pánský oblek, který uvízl v bedně od pomerančů a způsobil, že se voda vracela na ulici. Oblek byl pocákaný modrou a bílou barvou. Strážníci se chystali zahodit ho do nejbližšího kontejneru, když si jeden všiml, že oblek je potřísněný ještě něčím, co mohlo být zaschlou krví. Protože byli dbalí ochránci zákona, vyčesali si z vlasů nejrůznější

svinstvo a odevzdali oblek své policejní stanici - tedy 87. revíru.

Meyer a Carella zajásali.

Oblek jim sice neprozradil nic o svém majiteli, ale přesto naznačil, že ten, kdo zavraždil rabína, se teď horempádem snaží zahladit po sobě stopy, a tím zase prozrazuje své obavy. Někdo slyšel v rozhlasových zprávách o Finchově útěku.

Někdo má strach, že Finch prokáže své alibi a bude se vši pravděpodobností zbaven podezření.

A ten někdo s dosti pokřivenou logikou usoudil, že nejlepším způsobem, jak utajit vraždu, bude spáchat další. A ukvapeně se rozhodl zbavit se šatstva, které měl na sobě, když zabíjel rabína.

Detektivové nebyli psychologové, ale vrah se za jediného rána dopustil dvou chyb, a tak si domysleli, že se jejich kořist začíná ocítat v beznadějně situaci.

"Určitě je to někdo z Finchovy party," řekl Carella. "Zabil Solomona a na zed' namaloval to ‚A‘. Mít čas, přidal by asi i hákové kříž."

"Ale proč by to dělal?" zeptal se Meyer. "Automaticky by nám tím oznámil, že rabína zabil nějaký antisemita."

"A co? Kolik myslíš, že je u nás ve městě antisemitů?"

"Kolik?" chtěl vědět Meyer.

"Nerad bych je počítal. Ale ten, co zabil Jaakova Solomona, měl tu troufalost ..."

"Jacoba," opravil ho Meyer.

"Jaakova nebo Jacoba, to je přece jedno. Vrah měl dost drzosti, aby předpokládal, že úplně stejně to bude brát i spousta jiných lidí. Namaloval na zed' to ‚A‘ naschvál, abysme pátrali, kterej antisemita to spáchal."

Carella se odmlčel.

"Moc tě to trápí, Meyere?"

"To se ví, že mě to trápí."

"Myslím to, co říkám -"

"Nebud' bláhovej, Steve."

"Oukej. Myslím, že bysme si měli zajít ještě jednou za tou ženskou, jak se jmenovala? Hannah jak? Třeba ví ..."

"Nemyslím, že by nám to pomohlo. Snad bysme si měli promluvit s rabínovou manželkou. V tom jeho diáři jsou narážky na to, že vraha zná, že mu vrah vyhrožoval. Třeba by věděla, kdo to byl."

"Jsou čtyři hodiny ráno," řekl Carella. "Jít tam v tuhle hodinu by asi nebyl dobrý nápad."

"Půjdem tam po snídani."

"Taky nebude na škodu promluvit si ještě jednou s tím kostelníkem. Jestli rabínovi někdo vyhrožoval, snad ten kostelník - jak že se jmenuje?"

"Asher."

"Zkrátka za ním. Třeba se mu rabín svěřil, zmínil se o -"

"Asher!" opakoval Meyer.

"Co zas?"

"Ne," Meyer zavrtěl hlavou. "To není možný. Je to svatej člověk. A jestli pravověrněj Žid něčím opovrhne, tak je to ..."

"O čem to mluvíš?" zeptal se Carella.

"- zabíjení. Judaismus učí, že zabít se smí jen v sebeobraně." Najednou se zamračil. "Ale stejně. Pamatuješ se, jak sem si chtěl zapálit cigaretu? Zeptal se mě, jestli jsem Žid, pamatuješ? Šokovalo ho, že chci kouřit o druhým dni Pesachu."

"Meyere, mně už se chce spát. Co to, prosím tě, blábolíš?"

"Asher. To jméno, Steve. Nenapadá tě, že -"

"Já prostě nechápu, o čem mluvíš, Meyere."

"- nenapadá tě... nenapadá tě, že rabín namaloval to písmeno na zed' sám?"

"Proč by... co tě to napadá?"

"Aby nám řekl, kdo ho zabil. Aby nám řekl, kdo je vrah."

"Jak by -"

"Asher, Asher Cohen."

Carella zíral mlčky na Meyera celých třicet vteřin. Pak přisvědčil.

"A," řekl.

Když za ním přišli, zakopával něco na zadním dvorku za synagogou. Šli nejdřív k němu domů a probudili jeho ženu.

Byla to stará paní s oholenou hlavou podle ortodoxní židovské tradice. Zakryla si ji šálem, posadila se v kuchyni svého přízemního bytu a vzpomínala, co se dělo o druhém večeru Pesachu. Ano, manžel šel do synagogy na večerní bohoslužbu. Ano, přišel domů hned po ní.

"Viděla jste ho, když přišel?" zeptal se Meyer.

"Byla jsem v kuchyni," odpověděla pata Cohenová. "Chystala jsem seder. Slyšela jsem, jak se otevřely dveře a manžel šel do ložnice."

"Viděla jste, co měl na sobě?"

"Neviděla."

"A co měl na sobě při sederu?"

"Nepamatuju se."

"Převlékl se? Nevzpomněla byste si, paní Cohenová?"

"Myslím, že ano, že se převlékl. Když šel do chrámu, měl na sobě černý oblek, a myslím, že potom měl jiný."

Stará paní zjevně nechápala, proč jí kladou takové otázky. Přesto na ně odpovídala.

"Necítila jste v domě nějaký divný zápach, paní Cohenová?"

"Zápach?"

"Ano. Zápach barev."

"Barev? Ne, nic divného jsem necítila."

Našli ho na dvorku za synagogou.

Našli starce se zkormoucenými očima a shrbenými zády. V rukou měl lopatu a udusával s ní hlínu. Kývl hlavou, jako by věděl, proč přišli. Dívali se na sebe přes hromádku čerstvé hlíny u jeho nohou.

Během zatýkání a výsledku Carella nepromluvil ani slovíčko. Stál vedle Meyera Meyera a cítil jen podivnou bolest.

"Co jste to tady zakopal, pane Cohene?" zeptal se Meyer.

Mluvil velice tiše. Bylo pět hodin ráno a noc prchala z oblohy. Vzduch byl plný ranního chladu. Větrík jako by pronikal starci do morku kostí. Vypadalo to, že se co nevidět roztřese.

"Co jste zakopal, pane Cohene, povězte mi to."

"Rituální předmět," odpověděl kostelník.

"Cože, pane Cohene?"

"Už to nepotřebuju. Je to rituální předmět. Jsem si jistý, že se musí zakopat. Rebe mi řekne, co se o tom píše v Talmudu, zeptám se ho."

Asher Cohen umkl a podíval se na hromádku hlíny u svých nohou.

"Rebe je mrtev, že ano?" řekl téměř pro sebe. "Je mrtev," opakoval a smutně se podíval Meyerovi do očí.

"Ano, je," odpověděl Meyer.

"Baruch dajan haemat," řekl Asher Cohen. "Vy jste Žid?"

"Ano."

"Požehnán budiž Hospodin, soudce pravdy," přeložil Asher, jako kdyby Meyera neslyšel.

"Co jste zakopal, pane Cohene?"

"Nůž. Ten nůž, s kterým jsem krátil knot. Je to rituální předmět, nemyslíte? Nemyslíte, že je správné ho pohřbít?" Chvilí mlčel.

"Víte..." Roztřásla se mu ramena a najednou se rozplakal. "Zabil jsem," řekl.

Vzlyky se mu draly odněkud z hloubi nitra, začínaly tam, kde byly jejich kořeny - v duši člověka, ve vědomí, že se dopustil nevýslovného zločinu. Nezabiješ! Nezabiješ!

"Zabil jsem," řekl znova, ale tentokrát už nevzlykal, jen slzel.

"Zabil jste Arthura Finche?" zeptal se Meyer.

Kostelník přisvědčil.

"Zabil jste rabína Solomona?"

"On... chápejte... on pracoval! Byl druhý den Pesachu a on pracoval! Byl jsem uvnitř, když jsem zaslechl ten hluk. Šel jsem se podívat a on... nesl barvy, plechovky s barvami v jedné ruce a... v druhé žebřík. Pracoval! Já... vzal jsem nůž ze svatostánku, ten, s kterým zkracuju knot. Vytkl jsem mu to už předtím. Řekl jsem mu, že není pravý Žid, že jeho nové... nové způsoby budou koncem Židovstva. A teď tohle, tohle! Pracovat o druhém dni Pesachu!"

"Jak se to stalo, pane Cohene?" zeptal se Meyer šetrně.

"Já - držel jsem v ruce ten nůž a tím nožem jsem ho napadl. On snažil se mi v tom zabránit. Hodil po mně plechovkou s barvou a já já ..."

Kostelník zvedl pravou ruku, jako kdyby v ní dosud svíral nůž. Ruka se mu třásla, když bezděky opakoval události oné noci.

"Bodnul jsem ho... bodnul. Zabil jsem ho."

Asher Cohen stál v uličce se sklopenou hlavou a díval se na hromádku hlíny, která zakrývala nůž. Slunce už zlatilo vrcholky budov. Jeho vyhublý obličej byl napjatý, byla na něm patrná trýzeň mnoha staletí. Ramena se zachvívala vzlyky vycházejícími až odkudsi z hloubky.

Carella se odvrátil. Cítil, že je svědkem rozkladu člověka, a nechtěl to vidět.

Meyer objal kostelníka kolem ramen.

"Pojďte, cadiku," řekl. "Pojďte. Musíte jít se mnou."

Stařec mlčel. Ruce mu bezvládně visely podle těla.

Šli pomalu ven z uličky Když míjeli namalované "A", řekl kostelník:

"Olov hašalom."

"Co tím myslí?" zeptal se Carella.

"Řekl ‚Mír s ním‘."

"Amen," dodal Carella.

Všichni tři společně vyšli uličkou ven.